

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCELJEVA ULICA 6 — TELEFON: 21-22, 23-24, 25-26, 27-28 — Zbirna knjižnica — Mestna in narodna knjižnica —
IZKLUČNO ZASTOPSTVO za oglaševanje in izdajanje: KRAJEVNA KRAJINA Italija in Italijanska Unione Pubblica Italiana S. A., MILANO
COSCENSONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana di: KRAJEVNA KRAJINA Italija in Italijanska Unione Pubblica Italiana S. A., MILANO.

Ogorčene borbe v južni Siciliji

Novi hudi udarci sovražnemu brodogradu — En rušilec, ena podmornica in velik parnik potopljeni, ena križarka zadeta — 28 letal sestreljenih

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 17. julija naslednje 1148. vojno poročilo:

Na Siciliji, zlasti na področju Agrigenta in Catanije, so bili tudi večerji hudi boji. Sovražnik se kljub močnim napadom in velikim izgubam ni posrečilo napredovati.

Oddelki bojnih in napadalnih letal so privedli sovražnim četam v ponovnih strmeljnih napadih hude izgube na ljudeh in na vojni blagu.

Osnovna torpedna letala in bombniki so izvršili močne napade proti sovražnim ladjam v okolici rta Passero ter v bližini luka v Siracusi in Augusti. Pri tem je bil zažgan en parnik 7.000 ton, ki se je potopil.

Nemški lovci so v zraku nad Sicilijo sestrelili 16 letal, od teh 12 štirimotornikov tipa »Liberator«.

Sovražni poleti nad Neapelj, Bari, Reggio Calabria in Messina niso povzročili važne škode; tudi število žrtev je omejeno. Sovražni napadi z obstreljevanjem in mešanjem rušilnih bomb iz majhne višine so bili izvršeni tudi na Spezijo in na kraje v Lombardiji in Emiliji.

Skupno so obrambno topništvo in lovci pokončili 18 letal, od teh 5 med Messino in Reggio Calabria, 3 v Bariju, 7 v Neaplju in 3 med Varesejem in Pavijo.

V pretekli noči so preko Rima letela letala, ki so metala propagandne letake.

V vodah vzhodne Sicilije je našo lahko križarko napadla nekoliko motornih torpedov, križarka pa je potopila dve in izvršila kolikaj poškodb.

En sovražni rušilec je bil torpediran od naše podmornice.

Pri letalskih napadih, omenjenih v današnjem vojnem poročilu, so doslej ugotovili naslednje žrtve med prebivalstvom: v Neaplju 22 mrtvih in 70 ranjenih, v Bariju 3 mrtvi in 33 ranjenih, v Speziji 6 ranjenih.

Ugotavljanje žrtev v Reggio Calabria in Messina so še v teku. Dokončno ugotovljene žrtve sovražnega letalskega napada na Livorno znašajo 252 mrtvih in 503 ranjenih.

Pripomba k poročilu št. 1148: V bojih preteklih dni je na Siciliji padel junaške smrti generalni poročnik prstovojne milice za narodno obrambo ter brigadni general Kr. vojske Enrico Francisci. Bil je poslan na otok, da bi prevzel važno poveljstvo in se je hotel takoj napotiti v najsprednejše črte, da bi se točno opočil o položaju in da bi bolje vodil v hudi borbi oddelke, ki so mu bili podrejeni.

Spopad na vzhodni fronti zavzema vedno večji obseg

Siloviti sovjetski napadi so bili povsod odbiti — 415 tankov in 127 letal uničenih

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 17. jul. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Medtem ko je večerji bojno delovanje severno od Bjelgoroda popustilo, so se hudi obrambni boji na področju Orla nadaljevali. Sovjetski napadi so bili po hudih in menajajočih se borbah odbiti. V celotnem obsegu je bilo večerji zopet uničenih 251 oklopnih voz. Z ostale vzhodne fronte poročajo o zavrnitvi več napadov proti vzhodni fronti kubanskega mostišča, ki so jih podpirala oklopna vozila in bojni letalci in več krajevnih napadov na fronti ob Minsu.

Letalstvo je večerji s posebnim uspehom obstreljevalo sovražnikovo izhodiščno postojanko in premikanje čet. V letalskih bojih in po zaslugi protiletalskega topništva je bilo sestreljenih 80 sovjetskih letal.

Na Siciliji sovražnik večerji kljub večkrat ponovljenim močnim napadom, posebno na področju Catanije, ni mogel doseči nobenih omembe vrednih uspehov. Lovci in oddelki torpednih letal so prizadeli sovražniku v istih napadih hude izgube ter sestrelili nad Sicilijo 16 sovražnih letal. Vseh je sovražnik v Sredozemlju večerji izgubil 34 letal.

V Messinsem prelivu je prišlo večerji do več bojev med nemškimi in angleškimi brzi čolni, v katerih je bil 1 angleški brzi čoln potopljen, drugi ranjen, en pa je bil poškodovan. Nemški in italijanski letalci so tudi večerji uspešno napadali izkrcavalno mornarico pred Stettinom.

Na morju pred Vmuidenom so nemški čolni za zaščito pristanišča zavrnili napad oddelka angleških brzih čolnov. Sovražni torpedni brzi čolni je bil tako hudo poškodovan, da se lahko računa z njegovo potopitvijo.

Malotevilna sovražna letala so preletela preteklo noč severno-zapadno in južno državno ozemlje, pri čemer je bila povzročena samo neznatna škoda.

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 18. jul. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Njegova ponosna duša vlega vojaka, vdanega služabnika domovine in režima. Je silila kakor vedno tja, kjer je bila največja nevarnost in tam je topniška salva prekinila njegovo vro življenje. Ime Enrica Franciscija se pridružuje imenom mnogih častnikov in generalov, ki so se v tej vojni žrtvovali na bojnem polju. Tem je njihov visoki čin dal predvsem prednost biti prvi pri tveganju in v borbi ter nuditi tako svetel zgled izvrševanja dolžnosti do najvišje žrtve.

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 18. julija naslednje 1149. vojno poročilo:

Silovitost borbe je okrog Agrigenta še narasla. Pod sunkom premočnih oklopnih sil so bile čete, ki so v teh dneh hrabro branile mesto, prisiljene umakniti se na postojanke bolj v ozadiju. Vzhodno od Sicilije so letalski oddelki Osi tudi večerji nastopili z uspehom ter zadeli s torpedi in bombami trgovske ter vojske ladje razne tonaže. Nemški lovci so uničili 6 letal. Sovražne pomorske enice so ponovno bombardirale mesto Catanijo. Ogrenj kopnih baterij je zadela neko križarko in zažgal nekatera rušila.

Neapelj so znova in ponovno napadli veliki oddelki štirimotornikov; zabeležili so veliko škodo v osrednjih in perifernih predelih; žrtve se še ugotavljajo. Protiletalska obramba mesta je z naglo in točno intervencijo sestrelila 10 bombnikov; drugih 8 se je zrušilo v spopadih z našimi lovci. Manjši napadi z bombami in strojnimi strelami so bili izvršeni v pretekli noči na okolico Neaplja, na Littorio in Ciampino.

Med letalskimi napadi, o katerih sta poročali vojni poročila št. 1147 in 1148, so bili razen več navedenih uničena še 4 letala, izmed katerih je padlo 1 južnozapadno od Ivreje, 3 pa na ozemlje Genove, zadeta od strelav krajevnega topništva.

V zadnjih dveh dneh se ni vrnilo 5 naših letal.

Italijanski motorni torpedni čolni so na napadalnih izvidih v vodstvu vzhodne Sicilije potopili parnik z 9000 tonami. Neko podmornico je na Sredozemskem morju potopila torpedovka, ki ji je poveljeval korvetni kapitan Silvio Cava da Boissano (Savona).

Izgube, ki so jih doslej ugotovili med civilnim prebivalstvom zaradi letalskih napadov, navedenih v vojnih poročilih št. 1148 in 1149, so naslednje: v Reggio Emilia 6 mrtvih in 20 ranjenih, v Neaplju 12 mrtvih in 84 ranjenih, v Noli 9 mrtvih in 12 ranjenih, v Afragoli 4 mrtvi in 10 ranjenih, v Rocci Rainoli 10 mrtvih in 10 ranjenih.

Bila na vzhodni fronti se je večerji razširila tudi na južno fronto in je v celoti pridobila na silovitosti. Na kubanskem mostišču je sovražnik zmanjkal svoje napade proti višinskemu sklopu zapadno od Krimskaja. Po močnem topniškem ognju so prešle sovjetske čete na fronti ob Minsu in Doncu k napadu. Njihovi poskusi, da bi z močnimi pehotnimi in oklopnimi silami prodreli fronto, so se ob trdnostnem odporu naših čet ponesrečili. Protinapadi za odstranitev majhnih krajevnih vdorov so v teku.

Na področju pri Orlu se teži obrambni boji nadaljujejo z nezmanjšano silovitostjo. Večerjsnji dan je bilo skupno uničenih 415 sovjetskih oklopnih voz.

Letalstvo je z oddelki bojnih letal in letal za bližnje poletne posege v težke obrambne boje kopne vojske in je prizadelo sovjetskemu letalstvu s sestrelitvijo 127 letal hude izgube. Ponoči je bil napaden sovražni železniški oskrbovalni promet.

Tudi na sicilskem bojišču so boji pridobili na silovitosti. Pod pritiskom močnih oklopnih sil je bilo mesto Agrigento izpraznjeno. Letalstvo je izvedlo uspešne napade proti sovražnim četam in ladijskim ciljem ob vzhodni obali Sicilije.

Potem, ko so nemška lovka letala preprečila poskus severnoameriških bombniških oddelkov, da bi napadli severozapadno Nemčijo, je napadla sovražno letalstvo nizozemsko ozemlje. Z bombnimi zadetki na stanovanjske okraje mesta Amsterdam je utrpelo prebivalstvo znatne izgube. Sestreljenih je bilo 10 sovražnih štirimotornih bombnikov. Pet lastnih lovskih letal pogrešamo. V jutranjih urah 18. julija so bile nemške lahke pomorske enice ob nizozemski obali ponovno napadene od sovražnih brzih čolnov. Pri tem je bil en sovražni brzi čoln zažgan. Na nemški strani ni bilo nobene izgube.

Posebna sovražna letala so večerji in v pretekli noči priletela nad nemško ozemlje. Dve izmed njih sta bili sestreljeni.

Bern, 17. jul. a. Švicarsko uradno poročilo javlja: Preiskava za ugotovitev vzrokov za padec dveh britanskih letal v valihem kanalu je dokazala, da je ob letu sestrelila sovražna protiletalska puška.

Glas italijanskih znanstvenih ustanov proti anglosaškemu barbarstvu

Rim, 18. jul. s. Naslednje univerze so poslale ministru za narodno vzgojo naslednje poslanice:

Iz Bologne: V 9 stoletjih slavnega poučevanja genialnih znanstvenih ustvaritev in neprimerljivih odkritij, ki so bila v prid vsemu človeštvu, je univerza v Bologni postala Alma mater vseh duhovnih ljudi in merilo skoraj vseh univerz na svetu. Bononia docet! — odmeva v stoletjih kakor simbol prepovedi pravni, književnih in znanstvenih studij. Ob uri, ko tvori ves narod s svojimi vojniki eno samo vojsko proti sovražniku, ki tepta tla Domovine, izpričuje univerza v Bologni najvišjo vero v veliko usodo fašistične Italije, ki je z znanostjo oplojila evropsko omiko ter bo po zmagi še bolj veličastno uveljavila v svetu večne vrednote rimstva. — Rektor Chigi.

Iz Turina: Akademski svet Kr. politehnike v Turinu, zbran na plenarni seji, izraža svoje ogorčenje sprčo sovražne akcije, ki hoče barbarsko uničevati, ter zatrjuje, da težava zaradi tega uničevalnega dela ne bodo zmanjšale udeleževanja politične in zvesti visokih smotrov zavoda in dolžnosti, ki izhajajo iz plemenitih izročil. — Direktor politehnike Bibolini.

Iz Milana: Akademski zbor Kr. univerze v Milanu, ki se je sestel pri komisarju rektorju univerze, je navdušen pozdravil junaške branilce Sicilije, ki predstavljajo čudovito tisočletno omiko, ponosno izpričujejo vero v sveto pravico in v usodo Domovine, in ogorčeno protestirajo proti nedavnim trditvam sovražnika, priznavajo in poveljujejo v italijanskih univerzah, ki so živ blok najslavnejše tradicije in danes prekaljene volje priprave za najhujšo preizkušnjo, neupogljive čuvaje naše neprekinjene duhovne plemenitosti, zgrajene na temelju tiste klasične kulture, zaradi katere je vse, kar je na svetu omikanega, velikega in vzvi-

šenega; še vedno rimsko in katerih neuničljivo voljo, ki je doletena, da triumfira v stoletjih kakor slava Campidoglia in ime Rima bi hotela slepa neomikanost sovražnika zadušiti.

Iz Pavije: Zbrani v slavnostni dvorani Foscoliana ob navzočnosti vseh krajevnih zastopnikov oblasti in civilnih ter vojaških zastopstev, profesorjev, docentov, izrednih profesorjev, številnih asistentov in dijakov, akademski zbor z vsemi navzočimi navdušeno proglasa trdno vero vseučilišnikov in vseh predstavnikov kulture v zmago našega orožja, v triumf svetih pravic Domovine ob svečanji uri, ki jo preživljamo. Može vede in znanosti izpričuje visoke in splošne vrednote, ki jih italijanska univerza črpa iz svoje večstolne slavne tradicije ter jih povečuje in razširja kot varno poročilo za zmagovito in silno usodo Domovine. — Rektor Vercesi.

Iz Cambrina: Docenti univerze v Cambrinu, katerim so znani pogoji, ki bi jih Anglosasi izvajali v Italiji v primeru kapitulacije, ki se ne bo nikoli zgodila, in zlasti odprava univerz v podlem namenu, da bi se zadušila gibalna in vzpodbujevalna središča visoke italijanske kulture kot priznani svetilniki tritisočletne omike Rima, izražajo ogorčeni sprčo takšne žalive časti naroda, ki se bori v obrambi svojih najsvetejših pravic, svoj trden sklep, da bodo zbrali vse svoje napore v popolni vzajemnosti s tovariši ostalih univerz da se bo ohrani visoka klasična kultura, oblikovalka naše omike, kakor vseh duhovnih idealov šole. — Rektor Barile.

Iz Firenze: Docenti florentinske univerze, ki so se zbrali 15. julija XXI. v slavnostni dvorani, pozdravljajo z vso svojo strastjo Italijanov vojake, ki se borijo, in ljudi naše okrvavljene zemlje, ki trpijo vztrajajo in verujejo. Znanje so nesramne sovražne izjave proti klasični kulturi in italijanske univerze, iz katerih je izžare-

valo toliko luči slave v svet, sprejemajo s ponosom na znanje, da sovražnik, ki hoče z mehaniziranim barbarstvom zamažati prizadele kulturo in univerze, ne ve, da je vse to rimsko, kar je na svetu omikanega. Izpričujemo svojo vero v zmago v zavesti, da po zgodovinski logiki ne more zmagati in ne bo zmagovalo pojmovanje življenja, ki zatira najvišja stremjenja duha. — Rektor Sarpi.

Angleži ne morejo nikogar več preslepiti

Budimpešta, 18. jul. s. Madžarski tisk se naprej posveča obširne komentarje operacijam na Siciliji podčrtajoč hrabrost, s katero italijanske in nemške čete združujejo sovražna napredovanja. Angloameriška propaganda, piše »Magyar Orszag«, fantazira o »osvoboditvi«, toda o kakšni osvoboditvi hočejo Angloameričani govoriti? Na mestu je, nadaljuje list, da se spomnimo, kakšne so prave namere Angležev namere, ki so stare že dve desetletji. Madžarski list omenja članek, ki je izšel pred 21 leti v »Daily Herald«. V tem članku se je angleška vlada pozivala, naj napade Italijo in zavzame Sicilijo, tako da bo angleškemu imperiju zagotovljena popolna premoč v Sredozemlju. Angleži danes mislijo, da lahko brez kazni poizkusijo veliki udarec, zakrknjujoč imperialistične načrte za umetno megle »osvoboditve«. Toda italijanski narod bdi z orožjem in naporu, da prežene sovražnika z domovinskega ozemlja.

Ogromne sovjetske izgube

Berlin, 17. jul. s. Doznava se, da so dosedanji delni uspehi nemške vojske v bitki na področju Orla in Bjelgoroda prikazani z naslednjimi številkami: 40.000 sovjetskih ujetnikov, 4000 uničenih tankov, 2100 zaplenjenih topov, 3200 strojnica in nad 1000 metalcov bomb.

Siloviti spopadi na Novi Georgiji

Japonsko letalstvo in mornarica zadajata sovražniku neprestano hude izgube

Tokio, 16. jul. s. Naši hidroplani redno oglašajo sovražna boja letala. Japonci močno napadajo sovražnika na področju južne Nove Georgije. V noči na 5. julij je sovražnik nenadoma vrl v zaliv Kule, ki leži med severozapadno Novo Georgijo in otokom Kolombangara. Sovražnik je skušal izvršiti izkrcanje na severozapadni obali Nove Georgije nasproti zalivu Kule in zapadno od Bairoka. Del sovražnika, ki se je skušal izkrcati v Bairoku, je bil odbit. To noč so japonske sile s težkimi topovi kopne vojske ob pomoči japonskih rušilev potopile tri vojne ladje. V noč na 5. julij so se naši rušilci, ki so sodelovali v bitki, znašli v vodah severno od Kolombangare pred tucatom sovražnih vojniških ladij, križark in rušilev. Japonski rušilci so se takoj približali sovražni mornarici in jo začeli obstreljevati. Naše sile so potopile eno sovražno križarko, drugo pa poškodovale.

Kakor znano, so naši rušilci v bitki pri otoku Bai hudo poškodovali dve križarki. V prenesenem smislu se je tu zgodilo, da je miš ujela mačko. Od 4. do 10. julija je sovražnik osredotočil svoje sile na Mingo in kakor je danes poročal general Jahagi, napreduje sovražnik sedaj proti Mundu, toda mi ga uničujemo. Dne 12. julija se je sovražnik ponovno skušal izkrcati na obali zaliva Kule. Naslednjo noč je prišlo do spopada s sovražno mornarico, obstoječo iz štirih križark. V tem spopadu z našimi torpedovkami; pred Kolombangaro je bilo več sovražnih križark, kakor smo že objavili, potopljenih ali hudo poškodovanih. Kasneje se je skušal sovražnik, kakor je javil glavni stan, izkrcati na vzhodnem področju Munde, prihajajoč z otoka Rovina, bi pa je odbit. V tej bitki je sovražnik izgubil nad 20 čolnov in 1300 mož. Ob tej priliki so se ofenzivne udeležile tudi sovražne enice, ki so se že prej izkrcale na otoku, a so bile tudi te odbite.

Kakor znano, so naši rušilci v bitki pri otoku Bai hudo poškodovali dve križarki. V prenesenem smislu se je tu zgodilo, da je miš ujela mačko. Od 4. do 10. julija je sovražnik osredotočil svoje sile na Mingo in kakor je danes poročal general Jahagi, napreduje sovražnik sedaj proti Mundu, toda mi ga uničujemo. Dne 12. julija se je sovražnik ponovno skušal izkrcati na obali zaliva Kule. Naslednjo noč je prišlo do spopada s sovražno mornarico, obstoječo iz štirih križark. V tem spopadu z našimi torpedovkami; pred Kolombangaro je bilo več sovražnih križark, kakor smo že objavili, potopljenih ali hudo poškodovanih. Kasneje se je skušal sovražnik, kakor je javil glavni stan, izkrcati na vzhodnem področju Munde, prihajajoč z otoka Rovina, bi pa je odbit. V tej bitki je sovražnik izgubil nad 20 čolnov in 1300 mož. Ob tej priliki so se ofenzivne udeležile tudi sovražne enice, ki so se že prej izkrcale na otoku, a so bile tudi te odbite.

Izjave zastopnika japonske mornarice

Tokio, 16. jul. s. Opisujejo osrednjemu svetu bitko, ki poteka na južozapadnem Pacifiku, z Novo Georgijo kot središčem hudih bojev med nasproti si stoječimi silami je poveljnik Itaru Peschiro, član tiskovnega oddelka mornarice v glavnem stanu izjavil, da skušajo obe sili z močno ojačenimi letalskimi jata uničiti druga druga prometne zveze. Peschiro je podal pregled vojnega položaja na področju Nove Georgije in na otoku Rendovi. V juniju so japonske letalske enice razširile svoje operacije do letalskih oporišč na otokih Novih Hebridov pa tudi na Guadalcanar ter so napadle otoka Russel in Shortland ter sovražne konvoje, zasidrane pred Mundo. Po naglasitvi, da so se vojni uspehi teh operacij množili z vsakim dnem, je Peschiro dejal, da se je v jutru 30. junija velik sovražni konvoj z križarkami in v rušilci pojavil zapadno od Rendove. Po prvi bitki pri Salomonskih otokih je sovražnik, kakor običajno spremljal transporte z veliko mornarico, kadarkoli je namareval izvršiti izkrcavalne operacije v zalivem obzgu, ob tej priliki pa je osv-

žni konvoj obstojal iz velikega števila šalup in izrednega števila amfibijskih motornih vozil in 200 z vojniki, orožjem in strelivom natrpanimi čolni.

Križarke in rušilci so se približali vodo blizu Rendove in otoku samemu. Takoj, ko so sovražnika izsledile, so japonske sile začele siloviti napad in zadale sovražniku hude izgube, kakor je že javil glavni stan. Naslednjega dne so se sovražne sile pojavile na severni točki Rendove in južno od Nove Georgije. Istega dne je sovražnik krenil proti otoku Robiani med Rendovo in Mundo. Dne 2. julija se je treja skupina sovražnih sil izkrcala v južnem odtoku Munde. Nadalje se je del sovražnih kontingentov izkrcal na južni obali Nove Georgije, kar je povzročilo čudovite borbe katerih glavno prizorišče sta bila Rendova in Robiana in katerih rezultati so bili po glavnem stanu že objavljeni.

Peschira je nadaljeval, da je treba posebej omeniti japonske hidroplane, ki so v prvi črti južozapadnega Pacifika in ki izvršujejo velika junaška dejanja. Zanimivo je, da so 2. in 3. julija ta letala manjše vrednosti silovito napadla sovražno mornarico, izvajajoč veliko število sovražnih vojniških letal, dasi imajo sama majhno brzino in se z njimi težje manevrirata. Ti hidroplani so se nešteto krat vrgli v strašni boj s sovražnikom. Ko so napadli sovražne letalske skupine tipa »P 30«, se je zgodilo, da so »P 30«, ki imajo večjo brzino, kmalu dosegli naše hidroplane, tedaj pa so se ti uspešno pogladi sovražnikom za hrbet in jih sestrelili.

Korupcija v ameriški državni upravi

Hudi spori med voditelji ameriškega vojnega gospodarstva

Buenos Aires, 17. jul. s. Severnoameriški tisk objavlja z velikim poudarkom pismo, s katerima je Roosevelt odstavil Wallacea kot predsednika ameriške komisije za gospodarsko vojno in Jessa H. Jonesa kot revizorja odbora za finančno obnovo v povojni dobi. Bistvene točke teh pism niso naslovljene samo na oba prejemnika, temveč tudi na javnost Zedinjenih držav, ki je nemalo zbežana zaradi škandaloznega vedenja mnogih intimnih sodelavcev predsednika, ki uporabljajo za nekaj časa nekakšno ostentativno patriotski ton in ki mu je bila velika skrb, da postavi kamen na nasprotstva med Wallacejem in Jonesom. Ta nasprotstva so bila nevarna zaradi morebitnega nezaželene razvoja tudi v pogledu hude kampanje proti Rooseveltu, ki jo je započela republikanska stranka. Čeprav dopušta, da sredi kritične borbe za narodno varnost ni dovolj časa za raziskavo o resnici glede nasprotujočih si verzij o gospodarskih transakcijah v zvezi z obrambo dežele, izjavlja Roosevelt, da nima nobenega namena dovoliti kakršnokoli nadaljnje kršitve svojih navodil glede objav o političnih nesporazumih ter o obnašanju voditeljev in ustanov države, čeprav v polni meri spoštujemo človeško svobodo, pod k-

ro poslujejo vladni funkcionarji v vojnem času. Sledijo nato odloki, ki jih je izdal predsednik osebno zaradi Wallacejeve in Jonesove nediscipliniranosti. S temi odloki preneha obstojati organizma, ki sta jima predsedovala. Nadalje navaja pismo podrobno naloge in funkcije novega urada za vojno gospodarstvo, ki mu bo predsedoval sam, kakor tudi delokrog in nadzorstvo nad novim vodilnim osebjem. Kar se tiče skladov, s katerimi bo lahko računala nova gospodarska ustanova pod neposrednim vodstvom urada za vojno mobilizacijo, se Roosevelt spušta v upravne podrobnosti, ki dokazujejo njegovo težnjo, da bi zajamčil ameriškemu ljudstvu v bodoče večjo diskretnost s strani ljudi, ki upravljajo javno imetje; zagotavlja tudi, da bo industrijske in finančne transakcije v zvezi z obrambo Zedinjenih držav in delo za tako zvano gospodarsko obnovo v povojnem času nadziral sam. Na ta način se potrjuje, če je bilo to sploh potrebno, administrativna gnolba in zmanjšava v Rooseveltovem demokratičnem režimu, kakor tudi potreba po vihrnih korekturah celo v deželi, ki se ponaša z neobziranostjo moralno liberalnosti.

Pred novo razstavo Evgena Sajovca

Obsegala bo 15 novih, še nerazstavljenih slik

Ljubljana, 19. julija.

Mirne vesti lahko rečemo, da tudi naši upodabljači umetniki in umetnice, stari in mladi, uživajo blagodatni poletni počitnice. Ali pa marljivo in tiho ustvarjajo nova dela. Plod časa in razmer, da bodo z njimi presenetili izredno številne ljubitelje in ljubiteljice domače upodabljače umetnosti. Zvestejemu opazovalcu našega umetniškega nehanja nedvomno ni ušlo, da je minil že dober teden, odkar v našem v tem pogledu resda blagoslovljenem mestu ni bilo nobene umetniške razstave. En teden v resnici ne pomeni mnogo, če pa pomislimo, da smo imeli še pred kratkim po dve, tri in celo po pet umetniških razstav naenkrat in da so se redno vrstile druga za drugo, je tudi ta neznatna doba dovolj dolga, da se mora prekiniti.

Te dni bo resnične ljubitelje in ljubiteljice sodobne domače upodabljače umetnosti znova prijetno presenetil mladi akademski slikar Evgen Sajovic, ki si je pridobil priznanje na svoji prvi letošnji razstavi meseca februarja, na svoji prvi izložbi Kosovega salona v prehodu nebo-

tičnika postavil na ogled sedem uspešnih pokrajin in tri učinkovita tihotajta. Evgen Sajovic se je izpopolnjeval v svojem poklicu na slikarski akademiji v Zagrebu, kjer je med študijem tudi z uspehom nastopal v družbi svojih tovarišev. Leta 1940. je razstavljal v Ljubljani, in sicer na razstavah članov kluba »Neodvisni«. Na februarjski razstavi je postavil na ogled tudi nekatere uspele ljubljanske motive.

Mladi slikar si je pridobil priznanje tudi v tujini. Je skromen, tih in izredno marljiv. Nase opozori samo s svojimi uspešnimi olji, zlasti krajinskimi motivi. Poleg drugega pa je dokazal, da je odlični ilustrator. Na tem področju razvija prave mojske sposobnosti.

Tako je akademski slikar Evgen Sajovic po štirih mesecih molka in marljivega dela pripravil novo, petnajsto še nerazstavljenih slik obsegajočo zbirko, ki bo nedvomno zbudila pozornost vseh in bo prikazala drobno umetniško razvoja mladega in mnogo obetavega umetnika. Razstava bo tudi tokrat v izložbah Kosovega salona, na kar opozarjamo našo kulturno javnost.

NEDELJSKI SPORT

Na igrišču Ljubljane le pol napovedanega sporeda

Mladika je v zamivi tekmi premagala moštvo, sestavljeno iz drugih drugorazrednih klubov 3:2 (0:2)

Ljubljana, 19. julija.

Po zaključku prvenstva, ki se je zaradi pomanjkanja začetka zavleklo prav do praga najvišjih vrstnih dni, smo pričakovali, da bo zveza privoščila igralcem in klubom običajne dvor do trimesečne počitnice, odnosno prepuštila v tem času pobudo za prireditve klubov.

Zveza je bila drugačnega mnenja. Kakor je pokazal včerajšnji obisk na igrišču Ljubljane, njen račun ni bil pogrešen. Do trenutka, ko bi se morala začeti glavna tekma, se je nabralo okoli 800 do 1000 ljudi. V korist svoje blaginje je odredila dve reprezentanci tekmi. V prvi je postavila nasproti Mladiko kot zmagovalca v drugem razredu in moštvo, sestavljeno iz drugorazrednih klubov, v drugi pa prvaka SK Ljubljana in tobov najboljših igralcev Hermesa. Marsa in Tobočne tovarne. Načrt je bil lep in zanimiv, ni bil pa v celoti izvedljiv. Nemalo nejevolje je med izmenjenimi občinstvom zbudilo v zadnjem hipu objavljeno sporočilo, da »Ljubljana iz neznanega razloga ni prišla in ne bo nastopila«. Nejevolja je bila tembolj upravičena, ker je večina gledalcev prišla in plačala vstopnino prav zato, da si ogleda odpuščeno tekmo. Po vztrajni reklami, ki jo je zveza preko časopisa in svojih lepokavala delala za prireditev do zadnjega trenutka, tako postopanje, naj ga je zakrivil kdor koli, ni opravičljivo. Organizatorji so bili baje pravčasno obveščeni, da Ljubljana ne bo nastopila, in bi bili lahko sporočili odpoved še vsem sobotnim časopisom. Če ne to, pa bi morali vsaj v zadnjem trenutku rešiti položaj tako, da bi bili pred blagajno opozorili, da bo odigrana samo ena tekma.

Zakaj in kako je prišlo do tega, da je zveza do zadnjega trenutka vztrajala pri svoji reklami, daj se je — vedela, da tekme ne bo, in zakaj ni Ljubljana nastopila, v presojanje teh vprašanj se ne moremo spuščati. Pojasnilo je tembolj zaželeno, ker je treba v bodoče zaščititi naše nogometno občinstvo pred podobnimi razočaranji, obenem pa tudi naše časopise, ki je dalo na razpolago prostor v svojih stolicah za reklamo.

Uvodna tekma se je začela z 10-minutno zamudo. Sodil jo je dobro Zajec. Moštvi sta nastopili v naslednjih postavah: Mladika: Lesnik—Keržič, Verhek—Kordec, Karič, Mohor—Trškan, Bajec, Stergar, Bergoč, Šebenik.

Reprezentanca II. razreda: Zbil—Lenačič, Slavič (vsi Vič)—Stergel (Zab.), Turšič, Svetlin (oba Vič)—Haviček (Kor.), Kovarčič (Vič), Kumer (Kor.), Zadel, Fujan (Zab.). Mladika je torej nastopila brez Gvardjančiča, ki ga je nadomestil mladi Verhek. Vodstvo napada je prevzel Stergar, ki se mu je Trškan umaknil na krilo, temu pa Mohor med krilce. Te spremembe niso bile najboljšie in je bil zlasti Verhek še zelo šibek namestnik Gvardjančiča. Stergar se tudi ni znašel kot vodja napada, daj se svojo okolico prav pаметno zaposlil. Je pa še premalo prodoren in borben. Zelo dobro se je izkazal v drugem polčasu na desnem krilu, ki je vodstvo napada prevzel zopet Trškan. V splošnem je Mladika zaigrala v prvem polčasu zelo mlajno in neborbeno. Odpovedala je krilski vrsti in deloma tudi ožja obramba, kjer je bil edino Keržič na mestu. V drugem polčasu, ko se je že zdelo, da je usoda fantov s Kodeljevega zapečatna, pa so zaigrali podjetneje in zago-

spodarili na igrišču, nekoliko tudi zato, ker se je moštvo reprezentance že izčrpalo.

Reprezentanco je sestavljalo 6 Vičanov, 3 Zabajčan in 2 Korotan. V zadnjem hipu sta vskočila dva Vičana in zamenjala izostala Zabajčana. Moštvo je bilo kljub temu prav dobro sestavljeno. Po začetni nervozni se je kmalu znašlo in s sigurno obrambo in dobro krilsko vrsto prešlo v premoč, katere pravičen odraz sta bila dva zgoditka. V prvem polčasu so vsi prav lepo zaigrali in se med seboj lepo sporazumevali. Le podajanje je šepalo. V drugem polčasu pa se je njihova odpornost kmalu sesula in z njo so izgubili tudi igro. Pravičnejši pa bi bil neodločen izid.

Potem ko sta Kumar in Kovarčič že za pravila dve zrela moštva za dosego zgoditka, je prvi potresel mrežo Mladike Zadel. Bilo je to v 17. minuti, ko je sodnik odredil prosti strel tik za črto kazenskega prostora Mladike. Zoga je nekaj časa letela pred vrati od igralca do igralca, posređoval je tudi vratar, vendar je bil Zadel umejši. Takoj nato je Mladika zastrela enajstmetrovko. Bajec jo je streljal tako ležerno, da je Zbil utegnil žogo odbiti. Kasneje se je v napadu reprezentance uveljavil posebno Kumar, čigar dve žogi sta se odbili od stebra. Sele v 37. minuti, ko je dobil žogo od Fujana, je preliščil obrambo Mladike in v obratu poslal žogo neobranljivo v mrežo ter dosegel drugi zgoditek za reprezentanco.

V drugem polčasu je reprezentanca še nekaj časa napadala, potem pa je naglo vidno popuščala. Mladika je že v 13. minuti dosegla prvi zgoditek, ki ga pa sodnik ni priznal. Obveščal je v 20. minuti lastni zgoditek. Trškan je s krila streljal žogo v sredino. Turšič jo je ujel z glavo in jo poslal mimo presenečenega Zbila v svoje svetilec. Izenačil je v 24. minuti Bajec, nato pa je v 26. minuti zabil Trškan Šebenikov predložek in bilo je 3:2 za Mladiko. V 37. minuti je Kumar izenačil. Ker pa je sodnik prej žvižgal favl, izenačenje ni obveljalo. Koti 10:9 za Mladiko.

Tri mladinske tekme brez odločitve

Na igrišču Marsa za Kolinsko tovarno se je včeraj začel mladinski nogometni turnir SK Marsa, ki se ga udeležuje 6 klubov: Mladika, Hermes, Vič, Zabajk, Mars in Korotan. Turnir bo trajal več tednov, ker bo vsako moštvo igralo z vsakim po eno tekmo.

Kaže, da se bo zanimivo razvijal. Še prvo kolo je prineslo same neprizakovane rezultate. Tako sta morala favorita Hermes in Vič odstopiti svojima nasprotnikoma po eno točko in tudi zadnji par se je razšel brez odločitve. Vse tekme, ki so trajale po eno uro od 16. do 17., so bile zanimive in bi zaslužile večji obisk.

Rezultati včerajšnjih tekem so:

Mladika—Hermes 0:0.

Vič—Zabajk 0:0.

Mars—Korotan 2:2 (2:0).

Vse včerajšnje tekme je sodil Safonik. Turnir se bo nadaljeval prihodnje nedelje na istem igrišču.

Malo jezikovne paše

Cas vtisne več ali manj svoj značaj je jezik; nastanejo nove besede, nekateri stari izrazi se prerazvijajo v nove ali se izpričijo do nerazumljivosti in neokusnosti. Koliko bo slovenščina pridobila ali izgubila v sedanjih dobah, zdaj še ne moremo presoditi; izkazalo se bo v prihodnosti, ko se bodo nekateri novi izrazi povsem ustalili, če bodo imeli dovolj življenjske sile.

Logika nima prve besede v jeziku; tudi slovenščina ni povsem logična, vendar se v nji kaže stremiljenje po logičnem izražanju, precej bolj kakor v nekaterih drugih jezikih. Kljub temu nastajajo tudi dandanes nelogični izrazi in proučujemo lahko razvoj nelogičnega izražanja sploh. Človek, ki v prvi naglici hlastne po novi besedi — pri prevajanju, ko se ne more dovolj hitro spomniti primerne slovenske besede — ne pokliče na pomoč vselej logike. Vsi se mu prispodoba in postane žrtev optične prevare, ki se mu prikaže pred duševnimi očmi. Zato zapíše, da so letala bombardirala, namestu, da so bombardirali letalci; »letala so nameravala napasti pristanišče«; ladja se je nameravala vzniti; »podmornica je iskala sovražnika« itd. Na prvi pogled je pri tem vse pravilno; takšni izrazi nas več ne motijo, ker so že vsakdanji, da se nihče več ne spotika nad »nameravati letal in ladje, nad dejanji reči, ki so le orodje, čeprav vsi vemo, da orodje in prometna sredstva nimajo nobenih namerov ter ne morejo nič ukreniti. Celo nenaravno bi se nam zdelo, če bi kdo napisal: »Sovražni letalci so napadli mesto v pretekli noči.«

Navadno čitamo: Sovražna letala so napadla... Ne moti nas tudi: »Bombe so povzročile silna razdejavanja«, čeprav bi bilo morda pravilneje: bombe so razdejale.

Prevodna slovenščina je več ali manj pod vplivom tujih jezikov — kar pač zavisi od prevajalca. Njegova naloga navadno ni niti tako lahka kakor sem mislil. Ko prevaja, bi moral hkratu misliti v dveh jezikih, pisati pa samo v slovenščini, a pogosto ne more več razločiti, kaj je domače in kaj tuje. Zato na primer napiše, da so čete podvezle prvi napad, namestu: čete so prvič napadle. Včasih ne more več niti doznati, kaj je pisec hotel povedati: »Sovražnik predstavlja naskok na to pokrajino kot orjaško odločilno akcijo.« Morda bi se moralo glagoliti: Naskok sovražnika pomeni veliko odločilno dejanje. Čudovito izražanje v prisposodbah je tudi takšno: zasesti (ozemlje) z enim udarcem. Udarec pač ne zaseda, morda le »sede«. Kamor pač pade, temveč je lahko kvečjemu priprava za zasledbo: zasledba sledi po udarcu. Torej bi bilo treba reči: dovolj je bil en sam udarec; ozemlje so zasledili že po prvem udarcu.

Včasih prevajalca zavede podobna beseda, ki je sicer sorodna po pomenu, vendar ne ustreza. Tako ni vseeno: zagon ali zanos. Čitamo: »opravljajo svojo nalogo s čudovitim zagonom.« Pisec je mislil na ljudi, a kar je povedal, bi veljalo bolj za lokomotive. Toda lokomotiva opravlja le svoje delo: nalogo opravlja samo ljudje, ki se zavedajo smotra svojega dela in svojih dolžnosti. V zagonu je stroj, ker ga je treba zagnati ali pognati, da začne delati, to pa ne velja za človeka, ki o njem pravi-

Bogomila Šušteršičeva umrla

Ljubljana, 19. julija.

V Ljubljani je včeraj umrla vdova po zadnjem delavskem glavarju Kranjske ga Bogomila Šušteršičeva. Pokojne je dolgo nismo videli v mestu, ker zaradi visoke starosti ni več zapuščala doma. Bila je hči pokojnega gimnazijskega ravnatelja in poznejšega inšpektorja Josipa Šumana, znanega slovenskega pisatelja, ki je napisal tudi prvo slovensko slovnico. Zapuščala sina ing. Ferdinanda, ki je ravnatelj velikega industrijskega podjetja na Češkem. Njen brat dr. Janko Šuman živi v Beogradu in nazadnje je bil predsednik patenega sodišča. Tudi on je znan slovenski pisatelj. Bodi ji lahka zemlja!

Dr. Julius Kugy 85 letnik

Ljubljana, 19. julija.

Danes praznuje 85-letnico rojstva znani slovenski pisatelj in velik prijatelj naših planin dr. Julij Kugy. Že dve pokolenji planincev ga častita ne le kot genialnega raziskovalca Julijskih Alp in velikega alpinista, temveč kot velikega mojstra v opisu planin, pesnika, ki je znal navdušiti že na tisoče src za lepoto planin. Že njegova prva knjiga »Z življenja planincev« mu je kmalu pripomogla do slovesa. Izmed njegovih del poznajo Slovenci zlasti knjigi »Julijske Alpe v sliki« in »Pet stoletij Triglava«.

Iz pokrajine Trieste

— Ljudsko gibanje. Dne 13. julija je bilo v Triestu 14 rojstev, 10 smrtnih primerov in 6 porok.

— Smrt mlade grofice. V Triestu je umrla v cvetu mladosti, stara komaj 21 let, grofica Lucijana Morelli di Popolo, rojena Boni Blasini. Neozdravljiva bolezen je ugasnila njeno mlado življenje. Njen soproj je poročnik vojnega broda.

— Ponesrečeni. Po glavi se je pobil 48letni zidar Srečko Pontari, ki je padel z zidarskega odra v globino več metrov. Po levem komolcu se je porazil pri delu 18letni steklar Alojz Perko. Z zidarskega odra je strmoglavil v globino osmih metrov 70letni zidar Josip Vecchiet iz ulice Longera 150. Ima nevarne poškodbe po vsem telesu. Zdravijo se v triestrinski bolnišnici.

— Razvoj del v triestrinskem industrijskem pristanišču. Družba za industrijsko pristanišče v Triestu si prizadeva v sporazumu z javnimi ter zasebnimi ustanovami ohraniti ter razviti omenjeno pristanišče v obsegu, ki naj bi odgovarjalo sedanjim ter bodočim potrebam. Davčne ugodnosti, ki jih je dala vlada leta 1938. občinam Trieste, Monfalcone, Muggia ter drugim manjšim naselbinam ob morju, so bile podaljšane za pet let oziroma za čas, v katerem se morajo dovršiti dela. Za ta namen je ustanovila svoj čas vlada poseben sklad 20 milijonov lir. Izgradnja industrijskega pristanišča je že zelo napredovala.

— Škof Santin pri cerkvenih slovesnostih na Gritti. Na dan karnalskih slovesnosti na Gritti je imel triestrinski škof mons. A. Santin slovesno mašo. Med mašo je zapela sopranistka C. Mioni Schubertovo »Ave Maria«. Na harmonijo jo je spremljala gosia Helena de Chiurco. Po maši je škof birmal grettske birmance in birmanke.

— Pirneške svečanosti. Pirano se pripravila na VI. stoletnico priključitvi sv. Jurja, planskega patrona. Cerkevne svečanosti se bodo zaključile v nedeljo 25. julija s tradicionalno procesijo.

— Ponesrečeni. Drobec železa je ranil pri delu 61letnega delavca Mihaela V. nutija iz ulice Tartini. 33letni Roman Canciani iz Grette 407 je padel po stopnicah ter se obšutno poškodoval. 37letni uradnik Lucijan Geri iz ulice Udine 53 je padel s tramvajava na progi 2 in si zlomil desnico v zapestju. 37letni kolar Franc Fonda iz ulice Orlandini 39 si je pri padcu s stopnice zlomil desnico. Ponesrečeni se zdravijo v bolnišnici.

— Ljudsko gibanje. Dne 14. julija je bilo v Triestu 12 rojstev, 6 smrtnih primerov in pet porok.

— Filovski nesreča na trgu Sansovino. Ob pričetku galerije San Vito so zavore filovije popustile, vozilo je zavozilo v hišo na vogalu ulice Madonna. K sreči ni bilo človeških žrtev. Precej šip je popokalo na vozilu. 36letni šofer Angel Tassinari ter sprevodnica sta bila leže poškodovana.

— Demografska slika. Dne 15. julija je bilo v Triestu 10 rojstev, 9 smrtnih primerov ter 1 poroka.

— Umrla so te dni v Triestu 44letni Guido Percovich, 57letni Anton Krivic, 64letni Jernej Brundula, 64letni Mihael Turco in 48letna Justina Parovel.

— Nezgođa. Po levi nogi se je pobila pri padcu 40letna Santa Kodnik. 12letna učenka Bruna Ferigutti je padla v ulici S. Giovanni in Bosco s kolesa in se poškodovala po vsem telesu. 6-letnega Um-

berta Galossija iz ulice Limitanea 4 je ogrizel pes po nogah in nosu. Na levi nogi se je pokodkotal 44letni Karol Emanuel iz ulice Roma 30, ki je delal ob pomolu Viktorja Emanuele III. Desnico si je zlomila pri padcu 73letna Roza Ugone iz ulice Aleardi 6. Ponesrečenci se zdravijo v triestrinski bolnišnici Kraljice Helene.

Iz Hrvatske

— Zavarovanje delavcev in nameščencev. V aprilu je bilo na Hrvatskem zavarovanih 210.347 delavcev in nameščencev, oltih pri Merkurju 15.089. Največ zavarovancev je imela podružnica v Zagrebu in sicer 82.897, ona v Osljeku pa 39.297. Zavarovanje izpod 18 let s stalnim dnevnim zaslužkom do 10 kun in vajevec izpod 18 let, je bilo 10.057. Povprečna dnevna zavarovana mezda je znašala 83.90 in je bila v primeri s aprilom lanskega leta večja 29.73 kun. Celokupna dnevna zavarovana mezda je znašala za vsa država 141.200.000 kun in je bila v primeri s aprilom lanskega leta večja za 126.000.000.

— Razstava hrvatske knjige v Banjaluki. V Banjaluki je bila 14. t. m. otvorena razstava hrvatske knjige, nameščena v prostorih hrvatske Državne tiskarne in knjižarne v ulici dr. Mile Budaka. Razstavljenih je več sto del najboljših hrvatskih in tujih pisateljev.

— Pospeševanje zimskega ribolova v Dubrovniku. Zdravna Matica je ustanovila dubrovniško ribarsko združenje, ki so se včlanili v njo mnogi preizkušeni ribiči, ki so sklenili organizirati zimski ribolov, tako da bo Dubrovnik tudi čez zimo dobro preskrbljen z ribami. Oblasti bodo ribičem pomagale pri nakupu mrež in drugih potrebščin.

— Eno leto sarajevske radijske postaje. Sarajevska radijska postaja je praznovala 15. t. m. prvo obletnico. Proslavila jo je z velikim javnim koncertom v državnem gledališču, kjer je govoril upravitelj hrvatskega radija Radovan Latković. Sarajevska radijska postaja je že v prvem letu svojega obstoja dosegla lepe uspehe.

— Gospodarski svet. Na posvetovanjih zastopnikov hrvatskega gospodarstva je bilo sklenjeno ustanoviti gospodarski svet, ki bo nadziral vse gospodarsko delovanje ter ga spravil v sklad s smernicami državnega gospodarskega vodstva. Gospodarski svet bo desna roka gospodarskega ministra v vseh temeljnih vprašanjih gospodarske politike med vojno. Predsedoval mu bo gospodarski minister. Njegovi člani bodo pa šefi gospodarskih ustanov. H gospodarskemu delu zlasti na polju prehrane bodo pritegnjeni tudi kmetovalci.

— Obeta se dobra letina. Iz poročil iz raznih krajev Hrvatske se da sklepati, da bo letošnja žitna letina dobra. Pridelek bo v primeri z lanskim znatno večji. Ječmen je že požet, rž večinoma tudi, zdaj pa žanjejo pšenico. Tudi koruza kaže zelo dobro. Letina sliv bo letos na Hrvatskem rekordna.

— 27.000.000 za zdravila. Državni zavod za izdelovanje zdravil »Pliva« objavlja, da je bilo lani potrošenih za človeška in živalska zdravila 27.828.414 kun, predlanskim pa samo 10.703.130.

— Pospeševanje konjereje. V sporazumu z ministrom narodnega gospodarstva je upravni odbor živinorejske zadruge sklenil, uporabiti 3 milijone kun za nakup plemenitih konj savske pasme.

Spodnja Štajerska

— Kmečki naraščaj. V pogledu kmečkega naraščaja je lahko Spodnja štajerska brez skrbi. Samo v okrožjih Maribor—mesto in Maribor—okolica se je prijavilo 500 fantov in deklet kot vajenci letnika 1929. Zdjaj je treba določiti samo kmetije, kjer se bo ta kmečka mladina pripravljala na svoje bodoče delo. Prednostnika urada za kmetijstvo v obeh okrožjih Girmayer in Nitsche sta povabila okrajne in okrajne pooblaščenca na posvetovanje, na katerem so se vsestransko obravnavala vprašanja, zadevajoča kmečki naraščaj.

— Ptužjani na obisku v Grazu. Udeleženci nemškega jezikovnega tečaja iz Ptuja—Hajdine so se mudili na obisku v Grazu. Bilo jih je 33. Ogledali so si zanimivosti mesta in okolice. Prisostvovali so tudi operni predstavi.

— Nesreče. 71letno kajzarico Marijo Mahajnc iz Zgor. Radvanja je podrla krava; zlomila si je nogo. 11letni Fric Hainbroch od Sv. Jurja in 33letni Fric Klausner od Sv. Jakoba v Slov. gorah sta padla s koles na križišču, kjer sta se hotela izogniti s senom naloženemu vozu. Oba sta zadobila težke telesne poškodbe. 22letna Marija Peruš od Sv. Primoža na Pohorju se je s srpom nevarno vrezala v roko. Vse ponesrečence so prepeljali v bolnišnico.

— Poroka. V Mariboru so se poročili avtomehanič Josip Murko z gospodinjsko av-

tomobilko Marijo Javšovec, kleparski pomočnik Leopold Kolar s postarico Terezi Golob, trgovca Pavel Lederer s Angeljo Majerčič, delavca Bernard Knez z vitnarico Irmo Pezolt, skladiščnik Ludvik Kranjc z delavko Elizabeto Kramberger, strojni kurjač Raimund Maher s šiviljsko pomočnico Josipino Pivec, zdravnik dr. Josip Vrečko z nameščenko Inge Runglbier, krojač Johann Friedrich s šiviljo Ottilijo Kosi, železniški vpokojenec Stefan Lah s postrežnico Katarino Čeh, poštar Avgustin Budler z dekle Marijo Paluc, polir Janez Ogrin s tovarniško delavko Pavlo Marondini, pomožni delavec Josip Jauch z Ljudmilo Gundel in poročnik Josip Lasbrenner z nameščenko Herto Barth. Pri Sv. Benediktu sta se poročila Franc Kramberger in Helena Pilberšek, oba iz Zgor. nje Ročice.

— Srebrna poroka. V Podbrežju pri Mariboru sta proslavila te dni srebrno poroko soustanovitelj krajevne skupine Josip Harb in njegova žena Vincencija.

— Smrtina nesreča. 30 letni železničar Franc Karo s Meljskega hriba se je vračal v četrtke zvečer s koso na ramih. Med potjo mu je spodrsnilo in nesreča je hotela, da je padel na koso. Ker ni bilo nikogar v bližini je nesrečnež izkrljval. Njegovo truplo so našli šele v petek zjutraj.

— Novi grobovi. V Mariboru sta umrla hlapec Rudolf Iskrač iz Poljčan, star 15 let in knjigovodja Rudolf Erhard, star 52 let. Na Dunaju je umrl 34 letni kaplar Jože Regoršček, ki so njegove zemске ostanke prepeljali v Maribor. V Inovi sta umrla Ana Kralj, stara 33 let in Zofija Bratuša, stara 2 meseca. V Spod. Poljskavi je umrla Ivanka Špes, stara 50 let.

— Razstava ur v celjski Ljudski knjižnici. Razstava ur v celjski Ljudski knjižnici, ki smo o nji že poročali, je bila na splošno željo podaljšana za 14 dni, ker vzbujala zelo veliko zanimanje. Zaradi smazanja prostorov bo potem do 15. avgusta zaprta tudi knjižnica.

— Življenje in umiranje v Mariboru. V prvi polovici julija je bilo rojenih v Mariboru 99 otrok, od teh 60 dečkov in 39 deklic. Novih grobov je bilo 45, porok pa 33.

Beležnica

KOLENDAR

Danes: Ponedeljek, 19. julija; Vincenc Pavelski.

DANASNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Velika senca.
Kino Sloga: Moč križa.
Kino Union: Na Antilih.
Kino Moste: Dekle z nasprotnega brega in Jekleni orli.
Koncert Ljubljanskega Zvona ob 20. v Unionski dvorani.

DEZURNELEKARNE

Danes: Mr. Sušnik, Marjin trg 5; Deuklanjšček Dia, Cesta Ariele Rea 4; Bohinec ded, Cesta 29. oktobra 31.

Trebnje

— K poročilu o delovanju rejcev malih živali. V našem poročilu o delovanju rejcev malih živali, pribešenem v sredo 7. t. m., je pomotoma izostalo ime trgovca Ivana Marcona, ki je tudi pristopil kot ustanovni član z zneskom 500 lir.

Radio Ljubljana

TOREK, 20. julija 1943.XXI.

7.30 Lahka glasba — 8.00 Napoved časa — Poročila v italijanskini — 12.20 Plošče — 12.30 Poročila v slovensčini — 12.45 Napavi in romane — 13.00 Napoved časa — Poročila v italijanskini — 13.10 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovensčini — 13.12 Orkestralno glasbo vodi dirigent Gallino — 14.00 Poročila v italijanskini — 14.10 Koncert Radijskega orkestra vodi dirigent D. M. Šijanec — Simfonična glasba — 15.00 Poročila v slovensčini — 17.00 Napoved časa — Poročila v italijanskini — 17.10 Pet minut gospoda X — 17.15 Plošče »La Voce del Padrone« — Columbia — 19.30 Poročila v slovensčini — 19.45 Politični komentar v slovensčini — 20.00 Napoved časa — Poročila v italijanskini — 20.20 Koracnice — 20.50 Koncert Adamičevega orkestra — 21.30 Komorna glasba — 21.45 Orkester pesmi vodi dirigent Angelini — 22.10 Predavanje v slovensčini — 22.20 Klasični orkester vodi dirigent Manno — 22.45 Poročila v italijanskini.

SREDA, 21. JULIJA 1943.XXI.

7.30: Pesmi in napavi. 8.00: Napoved časa; poročila v italijanskini. 12.20: Plošče. 12.30: Poročila v slovensčini. 12.45: Opera glasba. 13.00: Napoved časa; poročila v italijanskini. 13.10: Poročila Vrhovnega poveljstva Oboroženih sil v slovensčini. 13.12: Klasični orkester. vodi dirigent Manno. 14.00: Poročila v italijanskini. 14.10: Simfonična glasba. 14.20: Moderne pesmi. vodi dirigent Zeme. 14.40: Koncert štrmlja »Ljubljana«. 15.00: Poročila v slovensčini. 17.00: Napoved časa; poročila v italijanskini. 17.15: Na harmoniko igra Avgust Stanko. 17.35: Koncert pianiste Giovanne Busatta. 19.00: »Govorimo italijansko«, poučuje prof. dr. Stanko Lehen. 19.30: Poročila v slovensčini. 19.45: Politični komentar v slovensčini. 20.00: Napoved časa; poročila v italijanskini. 20.20: Priporočila k dogodkom. 20.30: Radio za družino. 21.15: Orkester pesmi, vodi dirigent Angelini. 21.40: Klasični orkester, vodi dirigent Manno. 22.00: Moderne pesmi, vodi dirigent Zeme. 22.30: Valčki in mazurke. 22.45: Poročila v italijanskini.

IZ SOLE

Učitelj: »Pregovor pravi, ni vse zlato kar se svetli. Janez, povej mi en primer.« Jane

Pogovori s čitatelji

„Ali ima vzgoja še kakšen pomen?“

»Vprašujem se, ali ima otrok še kakšen pomen. Ali se rodijo sploh še zavedajo svoje odgovornosti pred družbo, da so dolžni primerno vzgajati svoje otroke? — Rekli boste, da gledam na vprašanje dandanašnje vzgoje prečno ter da pretiravam. Mladina baje dandanes ni nič slabša in ne boljša kakor je bila včasih. Ni sem sicer med najstarejšimi starejšega rodu, vendar vem, da se je vzgoja otrok v družini prejšnja desetletja zdela mnogo pomembnejša kakor dandanes.

Zdi se mi, da so dandanes mnogi rodilci kot vzgojitelji svojih otrok izgubili ugled, ki je zelo pomemben činitelj. Mislim predvsem na tiste družine v mestu, kjer otroci »vzgojajo« — rodilci. V mnogih meščanskih družinah, zlasti, kjer imajo le po dva ali enega otroka, je otrok nasilnik nad vso družino. Vsi ga morajo ubogati, mu izpolniti vsako željo na prvi mikljaj, postreči mu prvemu z jedjo in z vsem najboljšim, povsod mora uživati prednost in vsi se morajo žrtvovati zanj ob vsaki priliki. To imenujejo nekateri rodilci v mladi plemeniti, poštrevno ljubezen do otroka! Toda kako daleč je od plemenitosti in poštrevnosti njihov otrok! Ni se še naučil dobro govoriti, pa je že pokvarjenec, po značaju pravi razbojnik, sebičen, ki misli, da je ves svet ustvarjen zaradi njega. Roditelje ima samo zato, da izpolnjuje njegove želje, da ga pitajo, oblačijo, zabavajo, zanj delajo in se žrtvujejo. Ko malo odraste in pride v stik s svetom v šoli, ne more razumeti, da ga ne ubogajo tudi drugi ter da nekateri celo zahtevajo, da jih spoštuje in se na nje ozira. Nihče mu tudi ne more povedati, da mu ni vse dovoljeno ter da se mora človek vse življenje ozirati na zapovedi in prepovedi, ki jih narekuje sožitje v človeški družbi. Roditelji mu niso nikdar nič prepovedali in ni jih bilo treba ubogati, če se otroku ni zljubilo. Če je otrok kaj zagrešil proti tujim ljudem in ga je kdo posvaril ali nežno prijel za ušesa, je mamin ljubljeneč seveda našel takoj gorečo zagovornico v mami. Češ, otrok je otrok. Pustite mojega otroka, vi, lopovi! Ali se ne strajujete, da se znašate nad nedolžnim otrokom, ki vam ni storil nič zalega? Vam bi bilo treba naviti ušesa in ne otroku! Tožila vas bom, le počakajte! Pojdi sem, ljubček, bom že pokazala tej babji! — »Ljubček« seveda med tem preliva cele slapove solz ter tuli kakor sirena in je živa prispevoda nedolžne žrtve, ki je padla v roke hudodelcu.

Takšni rodilci si pa celo domišljajo, da vzgajajo svoje otroke po »sodobnih načelih«. Otroku nikdar ne dopovedujejo, da česa ne sme, in zakaj tega ne sme, kaj drugega pa moraš storiti: otrok sme poudenjati, kar koli si želi, gospodar je v hiši, a prav tako na dvorišču in na cesti: povsod tuli kakor jesihar ter se vede kakor protokolirani pobalnik. Nikogar mu ni treba spoštovati in ne se na nikogar ozirati. Če muči živali, razbija šipe, dela škodo na vrtovih, ubija ptice s frako — je to v oči roditeljev kvečjemu poročnost, a včasih ga celo občudujejo kot junaka, češ, glejte ga, kako je živ in podjeten, nikogar se ne

boji, kako je spreten! Ali ni zabaven? — Otroka pobalinstva so kvečjemu snov družinskih anekdot, ki si jih mamice pripovedujejo ponosno na svojih sestankih.

Te vrste vzgoja ima pa še slabšo stran: nekateri rodilci navajajo svoje otroke celo na tatvine. Toda za tatvino poznajo lepši izraz — »rabutanje«. Tako ne velja pri nekaterih meščanih za tatvino — rabutanje sadja. Rabutanje je nekakšen sport; če te pri rabutanju ne primejo, ne zagrešiš nič nepoštenega ter se smeš celo pohvaliti s svojim uspehom. Okradenec naj pripiše sam sebi, da so ga okradli, zakaj se je pa pustil priliščiti! Te čudne morale seveda marsikdo ne more razumeti, zlasti, če ni avtohton predmeščan. Kar bi veljalo za tatvino, če bi bil »storilec« odrasli, je pri otroku samo nedolžno rabutanje. Toda otroka pošljejo »rabutate« odrasli. »Kar pojdi, pa narabutaj jagod, jabolk, hruck!...« Namestu, da bi otroke poučili, česa ne sme, ga celo nagovarjajo k slabemu dejanju.

Nedavno smo čitali, kakšno škodo delajo »rabutarje« tudi na travnikih, kjer kradejo v trumih travo za kunce, in na njivah, kjer pulijo korenje in peso. Roditeljem se zdi preveč tvegano, da bi se udeleževali na tujih travnikih in njivah, pa pošiljajo svoje otroke v »prvo črto«, sami pa preže kje na varnem, da potem naglo odkurijo s plenom. Prav tako nekateri pošiljajo v gozd otroke podžagavat drevesa.

Vzgoja? Nekateri rodilci niti ne poznajo te besede. Zato se vprašujem, kakšen pomen ima prav za prav vzgoja, ko rodilci nimajo najmanjšega nagiba do vzgajanja in ne nobenih moralnih sposobnosti. Če niso vzgojeni sami, kako naj vzgajajo svoje otroke? In kako naj govorimo o vzgoji v družinah, kjer so rodilci pod terorjem svojih otrok, v družinah, kjer je že dvajsetletna deklica »mondena dama«, mati pa samo »neumna stara gos«?

Pedagogi radi razpravljajo o učenih vzgojnih vprašanjih, mene pa samo zanima, kaj je mogoče ukreniti v takšnih razmerah, da bi vzgoja postala res činitelj v družinskem življenju.

Res odgovoriti bi naj strokovnjak: od nas ne pričakujte učenih strokovnjaških odgovorov. Morda a ne motite, da je pri dandanašnji mladini pokvarjenost zelo očitna, ter da je posledica popustljivosti roditeljev, njihove moralne plačnatosti in malomarnosti ter nepravilne ljubezni do otrok. Vendar ne smemo posploševati. — Morda je precej zanikarnih vzgojiteljev med rodilci, ne morem pa verjeti, da bi nekaterim ne bila pri srcu vzgoja otrok in da bi si ne prizadevali pravilno oblikovati otrokovega značaja. Če so v manjšini, vendar še ne smemo obupavati nad vsemi rodilci. Verjetno, da je med otroki mnogo pobalnikov, saj njihovega pobalinstva res ni mogoče prezreti; toda, čeprav življenje ni vedno pravično, tepe pogosto tudi pobaline, tem bolj, čim manj leskovega olja so pri njih porabili njihovi roditelji. Že zaradi tega upajamo, da se pobalini ne bodo mnogo bolj razmnožili.

DNEVNE VESTI

— Italijanski opolnomočeni minister pri ogrskem zunanjem ministru. Kr. italijanski minister Anfuso v Budimpešti je bil sprejet pri ogrskem zunanjem ministru Kallayju, ki se je z njim zadržal v daljšem pogovoru.

— Obisk pionirskih častnikov v uredništvu dnevnika »Popoln Italija«. Skupina častnikov 3. pionirskega polka iz Pavie je posetila te dni uredništvo dnevnika »Popoln Italija« v Milanu. Sprejel jih je glavni urednik, ki jim je razkazal prostoro in tehnične naprave. Častniki so se zelo zanimali za tehnične ureditve v tiskarni omenjenega dnevnika.

— Ustanovitev tehničnega muzeja. S pristankom italijanskih znanstvenikov in tehnikov je bil, kakor znano ustanovljen v Milanu »Nacionalni muzej tehnike ter industrije«. Namen nove ustanove je zbirati in neprekinjeno študijem izpričati znanstveni, tehnični napredek po vsem svetu in osvetliti ter vrednotiti prispevek italijanskega genija ter dela k temu napredku. Ker je država prizadeta glede delovanja ter izpopolnitve omenjene ustanove, ki ji pripada vzgojni in narodni pomen, bo omenjeni muzej deležen svojstva pravne osebe in se bo preimenoval v »Nacionalni tehnični muzej«. (Agit).

— Preosnovani upravni svet beneške Biennale. S posebnim odlokom, ki je bil objavljen v rimskem Službenem listu, je bil upravni svet avtonomnega zavoda beneške Biennale nekoliko preosnovan. V

upravnem svetu so senator grof Josip Volpi di Misurata, državni minister, predsednik; inž. G. dell'Armi, beneški župan, podpredsednik; dr. Srečko Fulchignoni kot zastopnik P. N. F.; nac. svetnik Anton Maraini kot zastopnik prosvetnega ministra; dr. Virgil Bertucelotti kot zastopnik korporacijskega ministra; dr. Amedej Tošti, generalni inšpektor, kot zastopnik ministra ljudske kulture; dr. Viltred Casellati, pokrajinski predsednik v Benetkah; dr. Kornelji di Marzio, predsednik nac. faš. konfederacije profesionistov in umetnikov.

— Nad 9000 povratnikov iz Vzhodne Afrike. Iz Rima poročajo: Te dni so se vkrcali v pristaniščih Vzhodne Afrike italijanski starčki, invalidi, žene in otroci, ki se vračajo v Italijo. Tretjič je bila po ministrstvu Italijanske Afrike organizirana povratna vožnja. Parnik »Saturnia« je sprejel na svoj krov povratnike v Mogadisciu. Parniki »Vulcania«, »Giuglio Cesare« in »Duilio« pa so pristali v pristanišču v Massauu, kjer je bilo drugo zbirališče italijanskih povratnikov. Računajo, da se bo vrnilo toplot v Italijo nad 9000 Italijanov, ki so bili naseljeni v raznih središčih Vzhodne Afrike. Parnika »Saturnia« in »Vulcania« sta že odplula na pot. Parnika »Giuglio Cesare« in »Duilio« pa bosta sledila čez deset dni. Sredi avgusta se bodo predvidoma vrnili v Italijo, kjer je že vse pripravljeno za nastanitev »račajolj« se žena, otrok, starčkov ter invalidov.

C. M.

Odpuščanje

Silvija je preživljala čudovit dan. Ko je dopoldne prispela v mesto s tremi kovčgi in štiriletnim sinčkom, ji je srce zatrepalo ob misli: Po dveh letih doma.

Snidenje z domačimi je bilo ganljivo. Po poti domov se ji je zdel vsak obraz ljubezni, vsaka hiša ji je bila ljuba. Srce ji je prekipelo od veselja, močno je držala drobno ročico svojega sinčka in bila je neizmerno srečna.

Prispeli so domov. Kakor da ni bilo vmes dveh let, je občutila ob prvem koraku čez domači prag.

Res, da je imela v daljnem svetu svoj drugi dom, ljubljeneča moža in družino, vendar je neizmerno hrepenela po svojem starem domu, po svojih domačih in po dobrih starih znanjih, ki so ji izpolnjevali vsjo mladost.

Koliko je bilo pripravevanja, odprli so se vsi skrivni in globoki kotti srca in ure so prehitro minevale.

Ko je Silvija drugo jutro odprla oči, kar ni mogla verjeti, da je doma v svoji stari postelji, da bo lahko nekaj časa gledala tako ljube in obraz. Zdelo se ji je, kakor da so se vrnile vse vesle ure njene mladosti.

Škočila je iz postelje in se ozrla okrog po sobi. Nič se ni spremenilo, vse je ostalo tako, kakor je pustila, ko je odšla s svojim možem. Stopila je k omari, odprla predal in zagledala tudi tu vse, kakor je bilo. Pred njo so ležala pisma, razglednice in vsi spominčki, ki

so se ji nakupili v letih brezskrbnosti in veselja. Tam na kupu pism, lepo povezanih z vrvi, je ležal star notes. Vzela ga je v roko in začela listati po njem.

Sasa! Glej, tu je tvoja oporoka, ki si mi z njo zapisal pred leti svojo dušo, srce in vse, kar imaš in kar boš imel, dokler boš živ. Tu je celo napisano: Gospodinj ali gospoj? Silviji! Kaj bi dejala, če bi ti po tolikih letih pokazala te vrstice? Ali bi jih prebral? Napisal si mi jih na spreduhu v parku na klopi. Ko sem te kmalu po svoji poroki srečala, me nisi niti pozdravil; gotovo se še danes jeziš name. Kolikokrat sem ti hotela pojasniti, pa ni bilo mogoče, tudi danes bi ti rada pojasnila, zakaj se je med nama vse končalo.

Stala sva na griču pri cerkvi in molčala. Videla sva se po nekaj mesecih. Pisala sem ti, da priditi in ti si prišel nemudoma. Hotela sem ti povedati vse, kar mi je ležalo na duši, in izjaviti vso svojo bol. Pa nisem mogla govoriti. Bila sem kakor zakleta, samo gledala sem te in trpela. Bil si takoj mil in srečen. Toliko upanja je bilo v tvojih očeh in če bi bila sprejela nekaj besed, bi se bilo področje vse, kar je bila zgradila tvoja ljubezen. Ko pa je postal molk preveč boleč, sem se naslonila na tvojo ramo in zahtela. Nisi me vprašal, zakaj, dvignil si mi glavo in se zazrl v moje oči. Molče sem zbežala od tebe in trpela za oba. Danes, po tolikih letih, ko se mi je umirilo življenje, bi ti rada povedala vse in te prosila odpuščanja.

Ko se je Silvija zavedla, je stala še vedno

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

KINO UNION

Kako čudovita so pota ljubezni, nam prikazuje napet in zanimiv film

Na Antilih

Oiga Cebova in Karl Ludwig Diehl

Zaradi koncerta predstava samo ob 16.30 uri

KINO MATICA

Heinrich George, Heldemar Hothe-
yer in Will Quadflieg v odlični drami
iz igralskega življenja

Velika senca

Moderna vsebina, globoko in doživeto
dejanje

Predstave ob delavnikih ob: 16., 18.30
in 20.30; v nedeljo ob: 16.30, 18.30,
19.30, 21.30 in 23.30 uri

KINO SLOGA

Apoteza vojaka brez orožja
v viharju bojev

Mož križa

Film posvečen v vojni padlim vojnim
kuratom!

V glavni vlogi: Alberto Tavazzi,
Kosvita Smidt

Predstave ob 14., 16., 18. in 20. uri

regulacijski načrt. Storjeni so bili sklepi, ki se tičejo realizacije regulacijskega načrta, namenjenega organiziranemu razvoju Florencia. Hkrati bodo ohranjene umetnostne značilnosti v skladu s krajinskimi značilnostmi florentinske okolice.

— Ribolov. V Anconi je predsedoval nac. svetnik Labadessa sestanku anconskih predstavnikov in zastopnikov prizadetih sindikalnih organizacij. Del je potreba navodila glede ureditve ribolova in potrošnje rib. Zbrani predstavniki so sprejeli številne sklepe in prid potrošni-kom.

— Podzemsko bolnišnico so uredili v Berlinu. V njej je prostora za več sto bolnikov.

— V oporoki zapustil ženi zlate zobe. Nenavadno oporoko je zapustil 54-letni trgovec Emil Grillo iz Genova, ki je bival v občini Occimiano pri Valenzi. Grillo je te dni umrl, zapustil je ženo in dve hčerki. Ko so odprli njegovo oporoko, so videli, da je zapustil ženi štiri stare zobe. V posebnem pismu na pristojno colast je prosil pokojni Grillo, da sme njegova žena dati izdreti štiri zlate zobe iz njegovih ust. Njegov prošnji je bilo ustreženo.

IZŠEL JE

ROMAN »DOBRE KNJIGE ZA MESEC JULIJ«

PEARL S. BUCK:

„VZHOD IN ZAPAD“

Knjiga se naročnikom »DOBRE KNJIGE« že raznaša na dom. Oni naročniki, ki sami prihajajo po knjige v upravo naših listov, naj pridejo ali pošljejo tudi po novo.

V nadrobni prodaji se dobi novi roman v knjigarnah in v naši upravi Narodni tiskarni. — Broširani izvod velja 18.— lir, vezani pa 28.— lir.

IZ LJUBLJANE

—lj Soparno jutro. V soboto podnevi je ostalo še lepo vreme, čeprav so nekateri znaki že napovedovali poslabšanje. Ponoči je nevihta prinesla malo dežja. Včeraj se je malo oblačilo, a jutranji oblaki so se razbili in nebo je bilo nekaj časa povsem čisto. Popoldne se je pa začelo oblačiti od zahodne strani in grmeti. Vendar se je nevihta unesla, preden je prišla do nas. Dežja ni bilo in nekaj ur pred večerom je zopet sijalo sonce. Bilo je pa soparno in ponoči se je pooblačilo. Nena-
vadno toplo je ostalo vso noč, tako da je dandanašnja minimalna temperatura znašala 19°. Včeraj je znašala minimalna temperatura 14°, maksimalna pa 28.8°. Zračni tlak znaša 760 mm. Nebo je bilo dopoldne zamegljeno in obetal se je dež.

—lj V novem kopališču je zelo živahno. Novo kopališče na Ljubljani med špico in prulskim mostom je, če je vreme količ-kaj ugodno, polno kopalk in kopalev. Ljubljana je tako kopališče močno pogrešala. Dosedanji kopališči na »Iliriji« in na Ljubljani nad špico nista bili vsem do-
stopni. Kot rečeno, sega novo kopališče od špice do Prulskega mostu, in zavzema oba bregova urejene Ljubljane. Na obeh straneh so postavili lične sklačitnice in udobne klopi, dohod k vodi pa olajšujejo zložne lesene stopnice, po štiri na vsaki strani, ki vodijo po poševnem, lahko do-
stopnem bregu do vode. Oba bregova sta zasejana z lepimi nasadi in vabljivo travo, kar daje kopališču in njegovi neposredni okolici izredno prijetno lice. Novo kopališče pa ima tudi primerno urejeno stanje vode, kar je za take naprave najvažnejše. Pod prulskim mostom so namreč zgradili nizke jez, ki ima nalogo, da vzdržuje vodno gladino na stalni višini in da preprečuje prehitro otekanje. Zatvornica na špici pa skrbi, da v dneh visokega vodnega stanja ne doteka odvisna količina vode. Ta-
ko je tudi nevarnost, da bi kdo utonil, skoraj povsem odstranjena. Prehodi do no-
vega kopališča so zložni in primerno široki. Na levem bregu se kšati tudi ne-
kaj visokih stoletnih dreves, ki spominja-
jo na nekdanje dni, ko je bil ta košček sveta daleč od mesta in skoraj divji.

—lj Popravilo tramvajске proge. Utrje-
vanje temeljev tramvajске proge na Tr-
žaški cesti, ki so bili ponekod močno zrahljani, se hitro nadaljuje. Na odseku vzdolž tobačne tovarne so utrdili temelje obeh tirov, zlasti levega. Zdaj se nada-
ljuje delo na odseku od Langusove ulice pro-
ti Viču, kjer je proga enotirna. Utrjeva-
nje temeljev je kaj enostavno na progah, zgrajenih na netlakovanih cestah. Na obeh straneh tirnic, včasih celo samo na zuna-
nji, odkopljajo utrjeni gramoz, iz katerega so po navadi zgrajena netlakovana cesti-
šča, naker »zabijajo« pod tirnice novo kamenje, ki vso progo, seveda, kjer je potrebno, dvignejo do zaželenih višine. Ko je to urejeno, izkopani deli proge spet za-
sujejo in utrdje, da postane cestniše ravno in uporabno kakor je bilo prej. Med ta-
kimi popravilnimi deli se vrši tramvaj-
ski promet nemoten. Iz previdnosti zmanjša voz na odkopanem delu proge hitrost.

—lj Mali gospodar - žegoza ob-
veščata svoje člane, da prične razdeljeva-
nje krmil za mesec julij z 19. t. m., in si-
cer štev. 2501—4000 od 19. jul. (prvi te-
den). V tem tednu naj dvignejo krmila tudi oni, ki imajo nakazila za junjski ob-
rok. štev. 1001—2500 so na vrsti od dne 26. jul. dalje (drugi teden). štev. 1—1000 prejmejo krmila od 2. avg. dalje (tretji teden). Krmila delimo vsak ponedeljek, torek, sredo in četrtek samo popoldne od pol 15. do pol 18. ure. Za vse dneve va-
lja še običajni abecedni red. Kdor ne pri-
de ob določenem času, mu krmila zapade-
jo. Pri razdeljevanju krmil za julij bo upoštevana nova prijava živali samo onih članov, ki so pravočasno oddali rejake raz-
vidnice. Valutna jatka od čistokrvnih pa-
sem perutnine sprejema zopet žegoza -
Mali gospodar v valjenje pod posebnimi pogoji, ki so razvidni v razglasu na deski v društveni pisarni, Gallusovo nabrežje 33. Prijava sprejema zadruga do 31. julija.

—lj Previdnost pri uživanju sadja. Pri uživanju surovega sadja in zelenjave mo-
ramo biti zlasti pozorni in jeseni zelo pre-
vidni. Predvsem moramo paziti, da sadje, preden ga pojemo, temeljito operemo. Isto velja za zelenjavo. Pomisliti moramo, da je sadje, preden smo ga dobili v roke, bog ve kdo prijel in da se je morda va-
ljalo v zelo nesnažnih zobjih ali pa celo po onesnaženih tleh. Prav tako je tre-
ba umivati sadje, tudi če smo si ga sami natrgali, ker pač ne vemo, kakšen mrčes se je obelzel. Ko je še viselo na dreve su. Da velja isto za zelenjavo, ni treba poudarjati. K temu je treba še pripomni-
ti, da je umestno, če se lepo opere tudi tisto sadje in zelenjavo, ki ga namerava-
mo skuhati. Če bi vsi uživali oprano sa-
dje in zelenjavo, bi bile marsikomu, zla-
sti otrokom, prhranjene mnoge nepritej-
nosti. Kolikim neprijetnim in tudi nevar-

nim boleznim bi se tako zlahka izognili! —lj Obnovljeni hodniki za pešce. Na Rimski cesti na odseku med Napoleono-
vim trgom in Gradiščem se opravljajo že del časa cestna in podcestna dela. Zlasti temeljito so popravili ali obnovili pod-
cestne napeljave. Pred dnevi pa so se lo-
titi razširitve obstoječih hodnikov za pe-
šce. Dosedanje kamnite robnike, ki so bili že močno obrabljeni in vrtli, so nadome-
stili z novimi in obenem oba pločnika za nekaj decimetrov razširili. Obnova robni-
kov bo temeljita, saj bodo stali na trdni novi podlagi. Oba hodnika za pešce na tem odseku Rimske ceste sta bila že pred mnogimi leti tlakovana z gladkimi kamni-
tim ploščami, ki so se sčasoma obrabile in na mnogih mestih vdrle. Obnovitvena dela leno in hitro napredujejo.

—lj Bogato se vam povrne izdalek, ako si nabavite Sicevo knjigovodstvo. Knjiga je primerna za obiskovalce tečajev, zlasti pa za samouke. Mladina naj ne zamudi prilike, da se nauči knjigovodstva, ki ga danes zahteva sleherni peklje. Knjigo do-
bite v knjigarni Tiskovne zadruge v Ljub-
ljani, Selenburgova ulica 3.

—lj Posute cestnice. Pred dnevi so na novo posuli kos cestnice na Bleiweisovi cesti ob palači banke »Slavije«. Cesta je na tem odseku znatno pridobila na širini in kaže, kakšna bo po dokončani ureditvi. Posuti del cestnice še ni tlakovan, saj je bil sele pred kratkim razšrjen, ko so do-
končno uredili hodnik za pešce ob palači banke »Slavije«.

—lj Belo »šumnato torbico sem poza-
bila v kavarni »Prešeren«. Poštenega naj-
ditelja lepo prosim, da jo proti nagradi vrne, posebno dokumente, ki so zanj brez-
pomembni.

—lj Opozorjamo na današnji koncert Ljubljanskega Zvona ob 20 v Unioni.

GLEDALIŠČE

DRAMA

Ponedeljek, 19. julija, ob 16.: V Ljubljano jo dajmo! Zaključena predstava za Gili.

Torek, 20. julija, ob 19.30: Stari in mladi. Red Terek.

OPERA

Ponedeljek, 19. julija: Zaprt. Torek, 20. julija, ob 19.: Madame Butter-fly. Red A.

Maksimalni cenik

Maksimalni cenik štev. 9, ki velja po na-
redbi Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino od 10. aprila t. l. naprej, določa za mestno občino ljubljansko naslednje ce-
ne na drobno (za všteto trošarino):

1. Krub iz enotne moke v kosh do 400 g 2.30 lire, v kosh od 400 do 1.000 g 2.20 lire, v kosh od 1.000 do 1.500 g 2.10 lire; testenine iz enotne moka 3.90 lire za kg; enotna pšenčna moka 2.70 lire; enotna koruzna moka 2.20 lire; riž navadno 2.70 ure; fižol 6 lire za kg.
2. Jedilno olje (olivno) 14.70 lire za liter; surovo maslo 28.40 lire za kg; slanina so-
ljena 19 lire za kg; mast 17 lire za kg.
3. Kis, 4% vinski 6.35 lire za liter.
4. Mleko 2.50 lire za liter; kondenzirano mleko v dozah po 880 g 15.90 lire za dozo, v dozah po 385 g 7.55 lire za dozo.
5. Sladkor: sladkorna sipa 8.25 lire za kg, v kockah 8.35 lire.
6. Mehka drva, razžagana, franko skla-
dišče trgovca v Ljubljani 33.60 lire za sto; mehki roblanci (žamane) približno 1 m dolgi, franko mestno skladišče 40 lire za sto; trda razžagana drva 40 lire za sto; enotno mlo, ki vsebuje 23—27% kisline, 4.10 lire za kg.

ROKE IN USESA

Znanemu glasbenemu kritiku je dejal neki pianist, da so njegove roke zavarovane za 100.000 lir.

— Gospod, — je menil kritik, — kako visoko bi morala biti potem takem zava-
rovana moja ušesa!

LJUBAVNO PISMO

— Razločneje pisati bi se pa Viktor že lahko navadil, — se pritožuje dekle, ko prejme pismo svojega fanta. — Nikakor ne morem razbrati, ali mi pošilja 1000 ali 10.000 poljubov.

MALI OGLAS!

SUHE GOBE

ALI SES SE NE VESTE

de vam oglaš »Slo-
venskem Narod« od-
vzame vse Vaše skr-
bi? Če lačate službo
ali stanovanje, če ža-
lite karoli kupiti, se
obrnite na oglaš-
delek »Slovenskega
Naroda« ki vam bo s
»enim očimom« iz-
polni željo.

po najvišji dnevni ce-
ni kupuje
Sever & Komp.

Voda kot življenjska potreba

Preskrba Ljubljane z vodo v starih časih in dandanes — Krakovci so uporabljeni emonski vodovodi

Pisali smo, kako je Ljubljana dobila vodovod in kako so izpopolnjevali vodovodne naprave. Dokler mesto ni imelo vodovoda, je bilo sorazmerno slabo preskrbljeno z vodo, kakor bi sklepali iz poročil o razmerah v stari Ljubljani. Vendar moramo upoštevati, da so se razmere spreminjale. V starejši dobi Ljubljana nedvomno ni tako zelo pogrešala dobre vode kakor v prejšnjem stoletju. Upoštevati moramo, da je bila Ljubljana dolgo mesteca, ki ni šlo niti z neposrednimi predmeti vred nad 10.000 prebivalcev. V tako malih krajih seveda v starih časih ni kazalo urediti vodovoda, zlasti še v dobi, ko so bile takšne civilizacijske naprave neznane celo v mnogih večjih mestih. Dokler je bila Ljubljana majhen kraj in gosto obzidana ter naseljena le ob Gradu, so dobro ustrezali potrebam prebivalstva javni vodnjaki.

Najstarejši ljubljanski vodovodi

Ne smemo pa misliti, da je bila Ljubljana tako zelo zaostala, ker v prejšnjih stoletjih se ni imela velikega vodovoda. Prvi ljubljanski vodovodi, ki sicer niso bili veliki — a veliki tudi niso bili potrebni — so zelo stari; o njih sicer ne vemo mnogo, a dovolj je, ugotoviti, da jih je Ljubljana imela. Med najstarejše ljubljanske vodovode je treba prišteti tudi emonski vodovod. Med Emono in Ljubljano sicer ni zgodovinske strnjeneosti, toda Ljubljana je vendar vsaj nekaj podedovala po Emoni. Posebno značilno je, da je bil emonski vodovod delno uporabljen še po dolgih stoletjih, ko ni bilo več sledu po Emoni. O tem so nam povedali marsikaj zanimivega naši zgodovinarji. Tudi zgodovinar trgovske župnije Vrhovnik omenja emonski vodovod, ko govori o zgodovini Krakovega.

Vas v mestu

Med vsemi ljubljanskimi okraji je nedvomno najzanimivejši Krakovec; ohranilo je še najbolj svoj starinski značaj. Krakovska in Kladenska ulica sta ohranili skoraj nespremenjeno lice prejšnjih stoletij. Čeprav je Krakovec večkrat pogorelo, se značaj kraja ni bistveno spremenil. Tu so bili domovi ribičev. Ko je bilo ribištvo na Ljubljani še zelo dobro razvito ter so se mu posvečali prebivalci tudi drugih predmestij, je bilo vendar največ ribičev v Krakovcu. Ribiške pravice so bile v starih časih pridržane samemu vladarju. Od vladarja je bilo odvisno, kdo je prejel pravico ribolova. Vladarji so podeljevali ribiške pravice posameznim ustanovam in posameznikom, ki so jih hoteli posebej odkupiti. V Ljubljani, odnosno na Ljubljani, so imeli v starih časih pravico do ribolova nekateri samostani, ljubljanski škof in drugi odličniki. Pozneje je to ribiške pravice pridobil pred vsemi drugimi remiški viteški red. Dognano je, da je ta red posebej vneto pospeševal ribištvo v Ljubljani. Znano je tudi, da je ustanovil Krakovec, prvotno kot posevni izrazito ribiško vas. Vendar ni znano, kdaj je krakovska gospodstva dobila pravico do ribolova na Ljubljani in njenih pritokih. — Ribiške pravice so bile strogo zaščitene, tako da na Ljubljani ni smel loviti niti župan, kar je moral, kakor prica nek listina, l. 1742 tudi slovesno obljubiti. Gospodstva je izdala ribiški red ter nadziral ribištvo. Ribiški red je bil izdan v letih 1531, 1545, 1619 in 1748. — Krakovski ribiči, kot zemljiški podaniki nemške komende, so lovili torej predvsem za svojo gospodstvo. Imeli so svojega ribiškega mojstra, ki jim je odkazoval lovističa ter jih nadziral. Ribiškega mojstra je morala potrditi komenda. Ribiči so lovili ob četrtih, da je bilo za petek, ko je bil v starih časih hud post, dovolj rib. — Lice ribiškega Krakovega, vasi, je ostalo v glavnih oblikih enako, kakršnega nam prikazuje slika iz l. 1660 (Valvasor). Kakor v tistih časih, sta tudi zdaj Krakovska in Kladenska ulica središče ter jedro vasi in imata enako lego in širino. Spremenilo se je pa obrobje Krakovega, Krakovski nasip, del Emonske ceste in Gradaška ulica. V notranjosti je pa ostalo Krakovo skoraj nedotaknjeno. Hiše stoje še vedno z ožimi stranicami proti ulici, še vedno so pritične in med njimi so značilne ozke ulice. Na glavno ulico so navadno obrnjene s tremi okni.

Preskrba Krakovega in Trnovega z vodo

V starih časih si Trnovčani in Krakovci niso delali skrbi zaradi vode, saj so

živeli v neposredni bližini Ljubljane in Gradašice. Rečna voda je bila na zgornji strani naselij še sorazmerno čista, tako da so jo lahko uporabljali za kuho in pijačo. Sicer pa vode kot pijače tudi v starih časih niso posebno čisti, zlasti ne ribiči in colnarji. Krakovo je pa bilo precej dobro preskrbljeno z vodo, studenčnico, ki je pa pritekala iz ostanka starega emonskega vodovoda. Voda iz emonskega vodovoda je sčasom prodrla v opuščen, razpadajočo emonsko cestno kanalizacijo in otekala je proti Ljubljani kot čista studenčnica. Na sedanjem Krakovskem nasipu so Krakovci odkrili studenec, blizu nad gladino Ljubljane pri hiši št. 4. Izliv kanala je bil zaključen s kamenito ploščo v podobi človeške glave, ki je bruhala vodo. L. 1865, ko so poglabljali Ljubljano ob Krakovem, so odstranili steno z glavo ter poglobili izliv studenca, tako da se je voda poslej iztekala neposredno v Ljubljano. Vrhovnik pravi, da ta studenec ni nič drugega kakor odtok glavnega emonskega kanala »E«, ki je držal iz Emona približno 4 metre južno od Aškerčeve ulice do Cojzove ceste. — Dalje omenja, da sta bila na Cojzovem grabnu (cesti) nekdanja dva javna vodnjaka: zgornji ob križišču z Emonske ceste, spodnji ob stiku z Vrtno ulico. Zgornjega so prekrili l. 1840, spodnjega pa l. 1889. Ko so leta 1875 zidali šolo, so odvedli vodno žilo vodnjakov v cestni kanal, kar je zbudilo med Krakovci veliko nezadovoljstvo. — Krakovo je pa imelo še en javni vodnjak, in sicer med hišama Kladenska ulica št. 1 in 3. Po tem vodnjaku je dobila tudi ime Kladenska ulica. Prvotno so vodo dvigali z vedrom, pozneje na trambolu. Ko je Krakovo dobilo vodovod, je dal magistrat vodnjak prekriti z obokom. — Trnovo je pa imelo do 1890 dva javna vodnjaka: v Cerkveni ulici 21, nasproti nekdanje vojašnice, in pred nekdanjo konjušnico. Vedeti pa moramo, da

je bilo v Krakovem (l. 1876) še 25 zasebnih vodnjakov, v Trnovem pa 20. L. 1886 je bilo v Krakovem celo 32 vodnjakov. Ze iz tega je razvidno, da so bila v starih časih z vodo dobro preskrbljena vsaj ljubljanska predmestja. Vsekakor pa niso bile razmere zadovoljive v samem mestu v prejšnjem stoletju, kjer je bilo v primeri z obiludenostjo mnogo manj vodnjakov kakor v Krakovem, a voda je bila tudi bolj nezdružljiva. — Krakovo in Trnovo sta dobila vodovod takoj v začetku kakor mesto samo. Od koncu l. 1889 so izkopali pod Gradaščico rov ter položili cev za vodovod v Trnovec. Kakor v drugih mestnih okrajih, je tudi v Krakovu in Trnovu prvič pritekla voda po ljubljanskem vodovodu 17. maja 1890. V začetku je vodovod v Trnovem dalj vodo javnemu vodnjaku, ki je bil pred trnovsko cerkvijo. Za vodovod v notranjosti Trnovega so pa začeli polagati cevi na Trnovskem pristanu in Opekarski cesti aprila 1896.

Pred dobrimi 50 leti, ko je Ljubljana dobila vodovod, so bile higienske razmere v mestu še precej pomankljive, zlasti se, ker ni bila popolna kanalizacija ter so bile ob mnogih hišah slabo urejene greznice in gnojne jame, pa tudi ceste niso bile tlakovane. Zato je gnojnica marsikje okuževala vodo v vodnjakih. — Dandanes se premočno zavedamo, da je voda najpomembnejša življenjska potreba. Dokler je imela Ljubljana samo še vodnjake, je bila povprečna poraba vode mnogo manjša kakor dandanes. Značilno je pa, da poraba vode narašča v zadnjih 50 letih v velikih mestih, ter da je povprečna poraba zdaj mnogo večja kakor pred polstoletjem. Tako je znašala povprečna poraba v 80 nemških mestih l. 1875 le 69 litrov na dan, med tem ko dandanes ni skoraj nobenega mesta, kjer bi ne porabili na prebivalca in dan izpod 200 litrov vode. Tako znaša v Ljubljani povprečna poraba okrog 270 litrov.

Sladkor in bencin iz lesa

Iz lesa izdelujejo celulozno volno, živila in pogonske snovi

Les spada med najvažnejše sirovine v vsem gospodarstvu. Približno do polovice prejšnjega stoletja Nemčija ni poznala nobenih gospodarskih problemov v pogledu lesa. Bilo je dovolj, čeprav je število prebivalstva močno naraščalo in čeprav so mnogo gozdov izsekali, da so pridobili nova polja. Toda poraba lesa je naglo naraščala in kmalu je presegala normalni prirastek gozdov. Polagoma je naraščal uvoz lesa iz Skandinavije, Rumunije, Rusije in Amerike. Prišlo je tako daleč, da je morala Nemčija polovico industrijskega lesa uvažati. V novi Evropi bo treba položiti nove temelje tudi lesnemu gospodarstvu.

Mnili so časi, ko je igral les glavno vlogo samo kot kurivo in kot gradbeni in pohištveni les. Malo je sirovina, ki bi se dale tako vsestransko uporabiti kakor les. Poraba premoga, železa, soli in drugih mineralov ter nafte in petroleja, je odvisna od ležišč gotovih sirovin in njihove razdelitve. Zaloge lesa so pa tako velike, da jih sploh ni mogoče izčrpati, če bo izsekavanje gozdov smoteno organizirano, tako da se bodo goščave sproti pogozdovale. To velja enako za vso Evropo. Nasprotno, gozdno gospodarstvo bo tako po količini kakor po kakovosti še napredovalo.

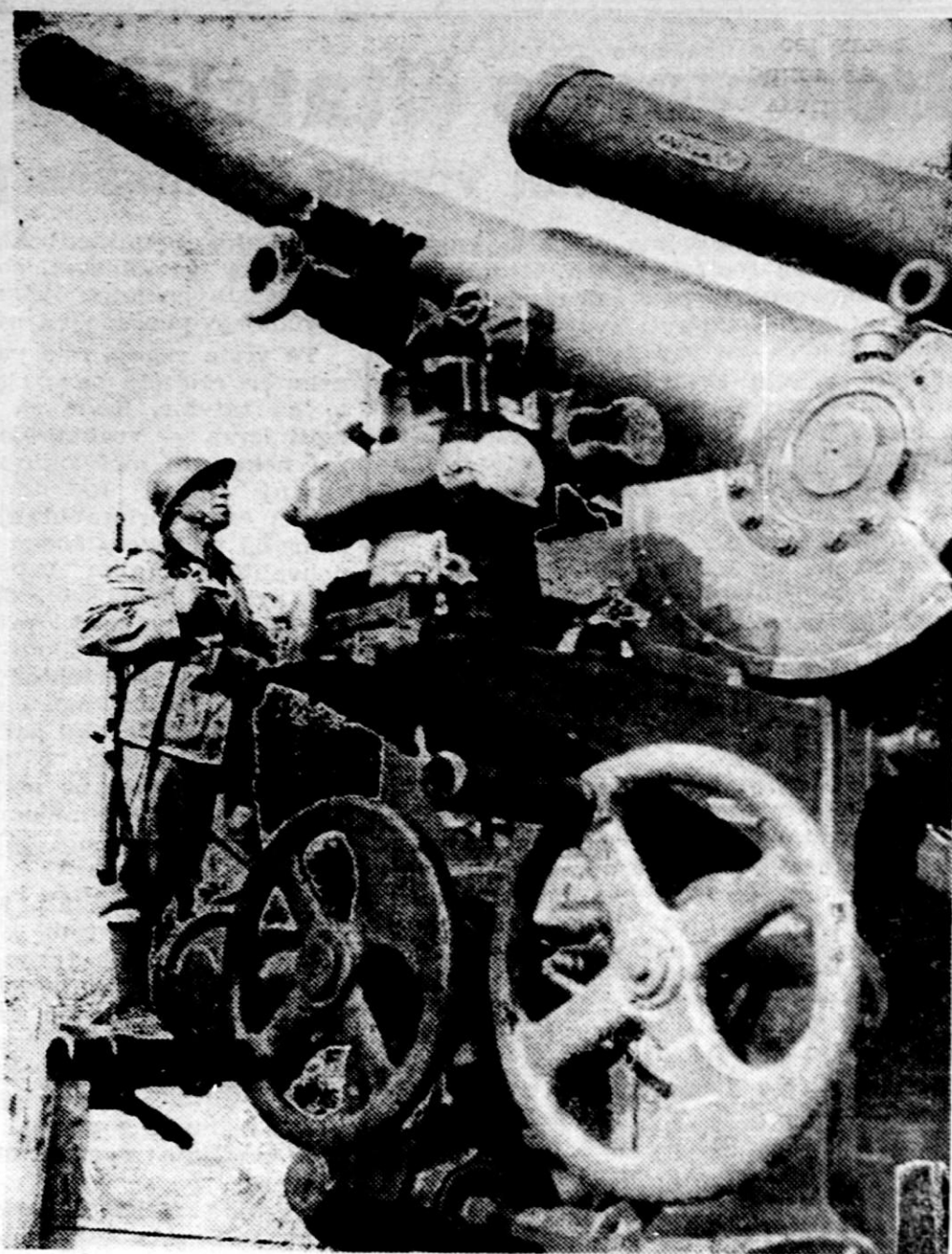
Kemija in tehnika sta zelo dvignili pomen lesa kot sirovine. Odprla so se nova pota uporabe lesa. Zdaj izdelujejo iz njega celo plošče tako da zlepijo zelo tanke plasti lesa z umetno izdelano smolo. Take plošče se prav nič ne skrčijo in celo če leže še v vodi ostanejo nedotaknjene. — Uporabljajo se pri gradnji čolnov in karoserij. Iz stisnjenih bukovih furnirjev izdelujejo celo nazobčena kolesa, ki so v mnogih strojih boljše od kovinskih. Po vsem novu pota in polja uporabe je odprla lesu moderna kemija. Les ni več samo kemična temeljna snov na polju izdelovanja celuloze za potrebe papirne industrije, temveč se izdeluje iz njega tudi vedno več umetne svile in celulozne volne. Tako izpodiriva lesa polagoma naravno svilo, volno in bombaž. Izdelki iz umetne svile in celulozne volne lahko označimo kot polnovredne sirovine, ki imajo v marsikaterem pogledu celo boljše lastnosti od starih naravnih proizvodov.

Pa tudi v prehrani igra les vedno večnjo vlogo. Listje in vejice so ljudje že od nekdaj uporabljali kot sveže ali posu-

šene kot krmo. Nedavno se je pa kemikom posrečilo izpremeniti celo iglasto drevje v enako krmo. Postopek je izredno ekonomičen. Avto sam vozi seboj svojo tovornico pogonskih snovi, ker se izpreminja les v vdelanem generatorju v plin. Tako se je posrečilo tehnika in gospodarsko brezhibna ureditev tega problema. 2,5 kg lesa odtehta 1 liter bencina. Prihranek na stroških za pogon znašajo pri avtomobilu z lesnim generatorjem v primeri z avtomobilom na bencinski pogon okrog 75 do 80%. Avtomobil na lesni generator je na bencinski pogon. Zato ni čuda, da so približno za 60% cenejši od avtomobilov, ki imajo bencinski pogon. Zato v mnogih evropskih deželah, in da se bodo vedno bolj širili. Lesni generator je posebno prikladen za težke avtomobile pa tudi za vlačice v rečnem prometu in za traktorje v poljedelstvu.

Vidimo torej, da se uporabi les vsestransko in da igra v narodnem gospodarstvu vedno večnjo vlogo. Toda vse možnosti njegove uporabe še vedno niso izčrpane. Poraba lesa bo tudi naraščala in evropsko lesno gospodarstvo ne more mimo vprašanja: Kaj je treba storiti, da si Evropa zagotovi dovolj lesa. Potreben bo v tem pogledu splošen evropski načrt, obsegač na tri strani: izsekavanje in smoteno uporabo lesa, na drugi pa pogozdovanje. Treba bo pa tudi omejiti uporabo lesa kot kuriva, ker se vedno bolj kaže, da je škoda uporabiti ga v take svrhe. Končno bo treba poskrbeti za uspešnejše zatiranje raznih lesnih škodljivcev in preprečevanje gozdnih požarov.

Naročite se na romane DOBRE KNJIGE!

Težki kalibrni vodni sredstevskega nasipa

Oljarice v Grčiji

Težišče pridobivanja rastlinskega olja v Grčiji je na olivah. Leta 1929 je znašala vrednost olivnega olja približno 14,5% vrednosti vse kmetijske proizvodnje. Med evropskimi državami, pridelujočimi oljno olje, je Grčija za Španijo in Italijo na tretjem mestu. Olive ne rasto samo po grčiji, temveč tudi po gorah do višine 700 m, torej povsod tam, kjer je dovolj padavin. Leta 1929 so zavezali olivni gaj v Grčiji 243.500 ha. Največ jih je na Kreti, Peloponezu, Egejskih otokih, Srednji Grčiji in Euboi. Čeprav porabi Grčija večino olja sama, je vendar izvozila l. 1938. 205.257 metriskih stotov olivnega olja namiznega olja. Največ ga je šlo s Krete približno 60% vse njene proizvodnje. Tudi izvoz oliv je bil zadnje leto pred vojno znaten, saj jih je šlo iz Grčije v inozemstvo 143.470 metriskih stotov. Leta 1941/42 je pridelala Grčija po podatkih kmetijskega ministristva 77.375 ton olivnega olja.

Druge države igrajo v Grčiji zgolj podrejeno vlogo. Leta 1939 se je znatno povečala površina za oljarike sesam zasejane na polja, ki je obsegala skupno 25.000 ha. S sončnicami delajo v Grčiji šele poskuse. Tudi lanu in konoplji Grčija zaenkrat še ne prideluje toliko, da bi bilo vredno govoriti o teh oljarih.

Gradnja cest v črni gori

Italijanska gradbena podjetja so izdelala širokopotezen načrt za gradnjo cest v Črni gori. Popravilo starih in gradnja novih cest bo zelo dobrodošla tudi domačemu prebivalstvu, ki mu bo tako omogočen zasluzek. Za gradnjo cest v Črni gori je potrosila Italija doslej do 40 milijonov lir.

Bolgarija stori za otroke

Bolgarija vzorno skrbi za svojo mladino. Poleg novih otroških vrtcev, ki jih vzdržujejo druge organizacije, imajo v Bolgariji tudi 12 delavskih otroških vrtcev. Letos dobi Bolgarija še 40 otroških vrtcev po vaseh. Takoj bo kmetiči staršem zlasti v poletnih mesecih, ko je največ dela, slednje olajšano, ker jim ne bo treba paziti še na otroke. V Sofiji je občina letos poskrbela zlasti za siromašne otroke. 6. t. m. je bilo otvorenih 12 otroških vrtcev, ki bo v njih imelo polno oskrbo okrog 2.500 otrok v starosti od 6 do 14 let in sicer do 22. avgusta. Okrog 20.000 otrok bo poleg tega v tem času dobivalo brezplačno hrano.

Vse to delo je bilo opravljeno na pobudo organizacije ustanovljene po vzorcu in smernicah nemške organizacije »Kraft durch Freude«. Organizaciji načeljuje ministar predsednik in čeprav deluje šele dobre dve leti, lahko gleda že s ponosom na sa-

dove svojega prizadevanja. Organizacija skrbi zlasti za delavstvo in delavski nasrčaj.

Zatiranje pegastega legarja v Turčiji

V zadnjih 14 dneh so zabeležili v Carigradu uradno 144 primerov pegastega legarja. Število povprečnih dnevnih obolenj je tako nekoliko padlo v primeri z majem. Turška vlada zlasti pa Istanbulska občinska uprava si na vso moč prizadevata zatreti to nevarno belezen. Vsak dan pošljejo oblasti v javne kopeli povprečno po 2000 ljudi, ki jim tudi razkužijo obleko. Čiščenje stanovanj v okrajih, kjer živi siromašnejše prebivalstvo, je tudi važen ukrep za zatiranje nevarne epidemije. Oblasti pa zaenkrat z uspehi svojega prizadevanja niso zadovoljne, kajti v mesto še vedno prihajajo ušivi ljudje in tako se pegasti legar vedno znova širi. Ministristvo narodnega zdravja hoče samo izdelovati serum proti pegastemu legarju, da bi mogli zdravniki obolele tudi cepiti. Nemška bolnica v Istanbulu je dobila iz Nemčije precej seruma in njeni zdravniki so lahko cepili več tisoč obolenih.

Izreki

V višini lepi oblaki so v bližini stva megle in tako je z mnogimi stvarmi v življenju, ako jih vidimo od blizu in ne od daleč.

Marsikdo drvi v nesrečo, potem pa pravi, da mu je prišla nasproti.

Zakar nima žena besede, tega ni na svetu.

Marsikdo velja za pametnega, ker živi med bolj neumnimi, kakor je sam.

Napako taktat opustimo, kadar opazimo, da ima drug človek korist od nje.

Od vzvišenega do smešnega je samo en korak. Od smešnega do vzvišenega pa še neizmerna daljava.

Navzgor idočemu človeku odstranijo ovire, navzdol idočemu pa še breme naložijo.

Plemenitega najbolj boli drugemu napraviti bol.

Mož je gospod doktor nima žene.

Resnica je ženskega spola, zato ima rada pajčolan na očeh.

Z malenkostnimi ljudmi je tako, kakor z drobitjem, mnogo prostora zavzamejo, a so malo vredni.

P. G. WODEHOUSE:

27

Mala Pepita

Humorističen roman

VI

Mojemu tovarišu Glossopu gre hvala za to, da sem stal sredi presenetljivih stvari, ki so se zgodile tisti večer. Prav rad njega, da bi ušel puščobi, s katero me je navdajal, sem o polidesetih, to je, malo pred začetkom dogodkov, ki mislim govoriti o njih, zapustil hišo, in se jel izprehajati po dreveredu pred vhodom.

Sansteadhousko osebe je imelo navado, da se je po večerji zbralo v delovni sobi gospoda Abneya in tam pilo kavo. Čeprav so je imenovali »delovno sobo«, se je v resnici le malo razlikovala od navadne učiteljske sobe, kajti gospod Abney je imel še drug kabinet, ki je bil pridržan izključno njegovi rabi.

Tisti večer se je prej kot po navadi umaknil v delovno sobo in naju pustil z Glossopom sama.

Ena izmed neprijetnih strani zasebne šole, ki leži, kakor naša, sredi podeželske samote, je v tem, da se človeka, ki ga nerad vidiš, ne moreš dolgo ogledati. Jas na primer sem se ogibal Glossopa, kolikor sem le mogel, kajti vedel sem, da bi rad govoril z

menoj v štiri oči in me premotil, da bi se dal zavarovati za življenje.

Ti zavarovalni diletantje so čudni ljudje. Svet jih je poln. Srečaval sem jih po selskih dvorcih, v gostinčih modnih morskimi kopališč, na ladajah, skratka, povsod; in zmerom sem se čutil, kako se jim more zdeti vredno, da opravljajo ta posel. Ne vem, ali jim donaja kaj prida dohodek, a znaten ne more biti, med tem ko je trud, ki si ga nalagajo, vprav neverjeten. Vsem predsedajo in nemogoče je, da se tega ne bi zavedali; odnehajo pa ne. Glossop na primer me je bil že večkrat skušal napasti z običajnimi čencami, se pravi, kadar koli je bilo med našim dnevnim delom pet minut presledka; a vsakič sem se mu bil izmuznil. Ko sva tisti večer ostala sama, se začutil, da se ponuja ugodna prilika, in je ni hotel zamuditi. Komaj je bil gospod Abney odšel, je že začel vlačiti iz vseh žepov brošure in tiskovine.

Mračno sem ga gledal in sam pri sebi ugibal, zakaj mi je tako zoprni. Prišel sem do zaključka, da izvira moja mrznja najbolj iz tega, ker mi hoče po vsej sili dopovedati, da ga vodijo zgolj nesebični nagibi in misel na mojo lastno korist, nekaj pa tudi iz tega, ker me na ta način opominja, da ne bom zmerom mlad. Da govorim odmišljeno: toliko sem vedel, da pride čas, ko ne bom imel več trideset let; a Glossop je govoril o mojem petinšestdesetem rojstnem dnevu takisto, kakor bi me hotel prepričati, da bo to že jutri. Kot sem menda že namignil, je bilo v Glossopovem vedenju in nastopanju nekaj pogrebčevskega, tako da me je od trenutka do tre-

nutka bolj mučno prevzemal občutek neogibnosti telesnega propada in neizprososti minevanja let. Skratka, zdelo se mi je, da mi že zdaj sirvijo lasje.

In tako se je mogočno oglasila v meni potreba, da bi bil sam; zaburil sem, da si hočem stvar še premisliti, in pobegnul iz delovne sobe.

Zateči se nisem imel kam, kajti Glossop je bil povsem zmožen, da pride za menoj v mojo spalnico; moral sem torej zapustiti hišo, da se mu umaknem. Odprl sem glavna vrata in stopil pod milo nebo.

Jel sem hoditi sem ter tja. Zmrzovalo je, in noč je bila čudovito jasna. Zvezde so migljale; toda drevo okrog poslopja je bilo tako gosto, da nisem videl niti pet korakov daleč predse.

Nekje sem začul korake po pesku: služkinja bo, sem si mislil, ki je imela prosto pa se vrača domov. Tibo je bilo tako, da si slisal celo prhutanje ptic-kov za brbljanom, ki je rasel ob hlevskem zidu.

Med izprehajanjem sem premišljeval; in moje misli nikakor niso bile vesele. Morda sem bil še pod vplivom Glossopovih besed, kajti skrivnost življenja me je navdajala s čudnimi občutki. Kaj je treba človeku, da se tolikanj peha in žene? sem se vpraševal. Zakaj nam je dana zmožnost, da bi bili srečni, ne pa tudi možnost, da bi srečo dosegli? Ako me je narava ustvarila tako samozadovoljnega, da sem samo zaradi tega izgubil Audreyo, zakaj me ni hkratu storila takega, da bi manj trpel zaradi te izgube? Jezilo me je, da se moje misli, kakor hitro bi mogel le za trenutek prosto zadihati, takoj obrnejo k nji; pa ne le jezilo, ampak tudi strahilo. Kot

Cintijin zaročenec vsekako nisem imel pravice do takih misli.

Morda je bila prav skrivnost, ki jo je obdajala, kriva, da sem moral nenehoma misliti nanjo. Ničesar nisem vedel o nji; ne kje je, ne v kakih razmerah živi, ne kakšen je tisti, ki mu je bila dala prednost pred menoj. Da, baš to je moralo biti vzrok moje nenehne zaskrbljenosti. Izginila je bila, in to z drugim moškim, ki ga nisem bil nikoli videl in niti nisem vedel njegovega imena; to je pomenilo, da me je bil premagal sovražnik.

V take misli sem bil zatopljen, ko so se mahoma sprožili dogodki. Moral bi bil vedeti, da Sanstead House ne dopušča dolgega mozganja o vprašanjih življenja. Bil je kraj, bogat s presenetljivimi naključji, ne pa ustvarjen za odmišljeno uganjanje.

Končal sem bil razglabljanje o porazu, ki mi ga je zadal neznan sovražnik, in obstal, da si prižgem pipo, ko je pretrgal slovesno tihoto večera glas, ki bi ga bil slisal tudi sredi besnečega viharja in spoznal izmed sto in sto drugih glasov. Rezek, ušesa trgajoč krik, ki se ni vzpenjal višje in višje, ampak je že od začetka zvenel v najvišji legi; rjovenje, kakor ga je bilo zmožno zagnati samo eno grlo na svetu: glušči bojni krik »male Pepite«!

Že v prvih urah po svojem prihodu v Sanstead House sem se bil pripravil na to, da mi bo življenje tu hitreje teklo; a tisti večer so se vrstili dogodki zares z vrtočlavo naglico. V času, kolikor ga potrebuje vžgalica, da pogori, se je odvil cel kinematografski film.